

૭૪૬૯

ૐ

અદ્વૈતહાર.

રચનાર.

ભાણોદ સનાતન ધર્મરક્ષક સભાના પ્રમુખ.

જે જન સધળે દેળે હરી, પુર્ણ ભક્તી તો તેણે કરી.
અખો.

ભાણોદ.

સંવત ૧૯૫૬.

અમદાવાદ — “ વિજય પ્રવર્તક ” પ્રેસ.

કીંમત આનો દોઢ.

અર્પણ પત્રીકા.

ગુરુ કૃપા રૂપી ગાડીમાં બેસી જ્ઞાન વાટીકામાંથી તોડી
આણેલાં પ્રેમ કુસોને આડાં અવળાં ગુંથી બના-
વેલો હાર નૌતમ હોવાથી તે નૌતમનેજ અ-
ર્પણ કરવામાં આ સભાના સભાસદો
' પોતાને કૃતાર્થ માનતા હોવાથી
તેમનેજ પ્રેમ સહીત અ-
ર્પણ કરવામાં આ-
વ્યો છે.

લી. શેવક.

મુળજી રઘુનાથજી ત્રિવેદી.

સં ધં રક્ષક સભાના પ્રમુખ.

ઉપોદ્ધાત.

બુદ્ધિવાન પુરૂષો નિષ્પક્ષપાત રીતે વિચાર કરી જોશે તો તેમને જણાશે કે અમ્મ દુનીઆનું સુખમાયિક છે અને તે જલદી જલદી નાશ પામેછે. જ્ઞાન સિવાય ખરું સુખ મળતું નથી. માટે જ્ઞાન મેળવવાની દરેક મનુષ્ય જાતની ફરજ છે. જ્ઞાન બે પ્રકારનું છે. ૧ હું આત્મિક, ૨ જુ માયિક, સંસારનું સુખ અને તેનો અનુભવ આપનાર જે જ્ઞાન છે તેને માયિક જ્ઞાન કહેછે અને સુખ દુઃખ રહિત જે આનંદમય સ્થિતીનો અનુભવ આપે છે તે આત્મીક જ્ઞાન કહેવાય છે. આત્મ જ્ઞાન મેળવવાને આપણા પ્રાંતના જ્ઞાનીઓએ શાસ્ત્રોનું મુખ્ય રહસ્ય પદમાં લખી રાખેલું છે. તેના રાગ માપ વીગેરેનું ચોક્કસ ઠેકાણું નથી, તેને અનુસરીને આ સભાના સભાસદોએ પોતાના વિચાર આ નાના પુસ્તકના પ્રથમ ભાગમાં જણાવ્યા છે. અને બીજા ભાગમાં આ સભામાં આત્મજ્ઞાન સારૂ ગવાતાં પદો અંધમાં વાંચેલાં નહીં હોવાથી દાખલ કરેલાં છે હાલનો કાળ કળીનો છે. તેની શરૂઆત શાસ્ત્રોમાં પાંચ હજાર વર્ષથી છે પણ આશરે એક હજાર વર્ષ ઉપર મુસલમાનો આત્મા, તે વખતથી હિંદુસ્તાનમાં કળીનો પ્રવેશ ખરેખરો થયેલો જણાય છે. અને ત્યારથીજ લોકોની બુદ્ધિ કુંઠીત થતી ચાલી છે. કેમકે લોકોની નિવૃત્તિનો ભંગ થવાથી તેઓ માયિક કાર્યમાં રમ્યા પમ્યા રહેલા હતા, તેવા વખતમાં વિદ્યાની વૃદ્ધિ થઈ શકે નહીં એ દેખીતુંજ છે. એવા સમયમાં જે જે આત્મજ્ઞાનીઓ થયા તેઓને બીજા વિદ્વાનમાં ગણાતા લોકોએ પણ નિંદા છે. કારણ કે તેવામાં વિદ્વાનમાં ગણાતા લોકોને પણ માત્ર વેહેવારી જ્ઞાન શિવાય વધારે જ્ઞાન હોઈ શકે નહીં, તેથી તેઓ તેને અશક્ય માને તેમાં

નવાઈ નથી. પણ હાલ અંગ્રેજી રાજ્યની છાયા નીચે વિધાની વૃક્ષી થઈ લોકો પણ જ્ઞાનમાં આગળ વધ્યા. તેવા સમયમાં જુના વખતના દટાઈ ને કટાઈ ગયેલા જ્ઞાનનો પુનરોદ્ધાર કરવામાં આ સભા કંઈ નહીજ જેવો પ્રયાસ કરવા મથેછે.

૨. આ સભાનો ઉદ્દેશ મનુ ભગવાને મનુ ૦ અધ્યાય ૬૬૦ શ્લોક ૯૨ માં જે ધર્મનાં લક્ષણો ગણાવેલાં છે તેપર વિશેષ છે. અને તે ધર્મનાં લક્ષણો હિંદુસ્તાનનાં તેમજ સર્વ દેશોનાં શાસ્ત્રોમાં સામાન્ય રીતે પાળવાને ફરજ પાડેલી છે.

છતાં હાલના કેટલાક સાંપ્રદાયિકો તે લક્ષણો પળાવવાને લક્ષ આપતા નથી તેથી તેમનો ધર્મ, અર્થ કામ કે મોક્ષ એમાંનો એકે પુરુષાર્થ પરીપૂર્ણ સિદ્ધ થઈ શકતો નથી. હમણાં ઘણા માહાત્માઓ અને વિદ્વાનો પરોપકાર વૃત્તિથી તેમને આત્મજ્ઞાન આપવાને મથે છે અને તેઓના ઉદ્દેશને અનુસરીને આ સભા ચાલેછે.

આત્મજ્ઞાન સિવાય મુક્તિ થતી નથી એ પ્રમાણે આપણાં શાસ્ત્રો, પુરાણો, સાંખ્ય, ઉપનિષદ, વેદ વિગેરેમાં જણાવેલું છે છતાં સાંપ્રદાયિક પંડીતો લોકોમાં તેમ ન જણાવતાં માત્ર રથૂલ ભક્તિ પ્રવર્તાવવા મથેછે એટલે મૂર્તિ પૂજા કે માત્ર મોઢેથી નામ સ્મરણનો ઓધ આપેછે. એટલું તો ખરૂં છે કે છેક નાનું બાળક જેની જ્ઞાન શક્તિ ખીલેલી નથી તેને માટે આરતીક ભાવ ઉત્પન્ન કરવા અને મનો નિગ્રહ કરવાને તે ઉપાય સારો છે, પણ આખી જીંદગી એજ કાર્યમાં ગાળવી એ માનુષી ધર્મને શોભતું નથી અને તે શાસ્ત્રો વિગેરેથી સિદ્ધ થતું નથી કેમકે જે તેમજ હોત તો મનુષ્યમાં જે બુદ્ધિ બળ રહ્યું છે તેની જરૂર થોડી પડત. જ્યાં પ્રાણી કરતાં મનુષ્યમાં તે વિશેષ આખ્યું છે અને સર્વજ્ઞ એવા રૂપી મુનીઓએ તેને ઉત્તેજિત કરવા શાસ્ત્રો રચ્યાં છે તેથી સિદ્ધ થાય છે કે મનુષ્ય પ્રાણીએ

પોતાનું બુદ્ધિચળ વધારી સત્ય વસ્તુ ખોળી કાઢવી જોઈએ અખાએ કહ્યું છે કે

“વિચારે ભક્તિ થાય વણ કરી, વણ વિચારે જાયે પરી”
વળી આપણા શાસ્ત્રોમાં જણાવ્યું છે કે શાસ્ત્રો સાંભળવાથી, પાઠ કરવાથી પણ ફળ થાય એ દેખીતુંજ છે, છતાં આધુનીક કાળમાં ઘણા જણ માત્ર પૂજા કે નામ સ્મરણથીજ મોક્ષ થશે એમ માની એકા છે એ ભૂલ ભરેલું છે. માત્ર નામ સ્મરણ કે પૂજા કરતાં કાંઈ વિશેષ કરવાનું નથી એમ માનવું એ તદ્દન ખોટું છે. જ્યાંસુધી જ્ઞાન ન થાય ત્યાં સુધી તેમ કરવું ને તે સાથે જ્ઞાન મેળવવાને પ્રયત્ન કરતાં જવો કે આગળ જ્ઞાનની વૃદ્ધિ થઈ જાણ કર્યા તથા અંતર ક્રિયામાં પિણય કે જેથી મોક્ષ માર્ગ સોધી શકાય.

આપણા શાસ્ત્રોનું રહસ્ય ગીતામાં સમાયલું છે અને તેથી આપણને જ્ઞાન મેળવવાને ફરજ છે. એ સ્પષ્ટ થાય છે. એનાં દૃષ્ટાંત તરીકે ગીતાના ઘોડાક શ્લોક નીચે આપ્યા છે તેથી ખાતરી થશે.

ગીતા. અ. ૭ શ્લોક ૧૭ મો.

તેષાં જ્ઞાની નિત્યયુક્ત એકભક્તિર્વિશિષ્યતે

પ્રિયો હિ જ્ઞાનિનોઽત્યર્થમહં સ ચ મમ પ્રિયઃ

અર્થ—એક મારે વિશેજ ભક્તિવાળો તથા સદા મારે વિશે નિષ્ઠાવાળો જ્ઞાની શ્રેષ્ઠ છે એટલાજ માટે જ્ઞાનીને હું અત્યંત વાહાલો છું અને તે મને અત્યંત વહાલો છે.

ગીતા. અ. ૭ શ્લોક ૧૮ મો.

ઉદારાઃ સર્વ એવૈ તે જ્ઞાની ત્વાત્મૈવમેતત્મ ।

આસ્થિતઃ સહિયુક્તાત્મા મામેવાનુત્તમાં ગતિમ્.

અર્થ—એ ચારે બહોતો ઉદાર એટલે મોક્ષ પામનાર છે પણ

માની તો માર્ગ સ્વરૂપ છે એમ મારો નિશ્ચય છે. કારણ કે તે મારે વિશેષ એક ચિત્ત થઈને તથા સર્વોત્તમ ગતિરૂપ મને માનીને મારો જ આશ્રય કરીને રહ્યો છે.

ગીતા. અ. ૭ શ્લોક ૧૯ મો.

बहूनां जन्मनामंते ज्ञानवान्मां प्रपद्यते ।

वासुदेवः सर्वमिति स महात्मा सुदुर्लभः ॥

અર્થ:—થોડું થોડું પુણ્ય વૃદ્ધી પામતાં અંતે છેલ્લે જન્મે જ્ઞાનવાન થયેલો આ સધળું ચરાચર વિશ્વ વાસુદેવજ છે, એવા સ-
ર્વાત્મભાવ વડે મને ભજે છે. આવો મહાત્મા અતિ દુર્લભ છે.

ગીતા. અ. ૭ શ્લોક ૨૪ મો.

अव्यक्त व्यक्तिमापन्नं मन्यन्ते मामबुद्धयः ।

परंभावमजानतो ममाव्ययमनुत्तमम् ॥

અર્થ:—અદૃષ્ટ બુદ્ધિવાળા પુરૂષો નિત્ય તથા સર્વોત્તમ મારા વાસ્તવિક સ્વરૂપને ન જાણતા હોવાથી હું સર્વે પ્રપંચ રહિતછું તો પણ મને મનુષ્ય, મત્સ્ય, કૂર્મ આદિ સ્વરૂપને પામેલો માને છે.

ગીતા અ. ૯ શ્લોક ૩૨ મો.

मां हि पार्थ व्यपाश्रित्य येऽपि स्युः पापयोनयः ॥

स्त्रियो वैश्यास्तथा शुद्रास्तेऽपि यांति परांगतिम् ॥

અર્થ—હે પ્રથાના પુત્ર, જે સ્ત્રી, વૈશ્ય તથા શુદ્ર હોય તેઓ પણ મારો આશ્રય કરી ઉત્તમ ગતિ પામે છે.

ગીતા. અ. ૧૨ શ્લોક ૧૨ મો.

श्रेयो हि ज्ञानमभ्यासाज्ज्ञानाद्ध्यानं विशिष्यते ।

ध्यानात्કर्मफलत्यागस्त्यागाच्छांतिरनंतरम् ॥

અર્થ:—યથાર્થ જ્ઞાન રહિત અભ્યાસ કરતાં યુક્તિ સહિત ઉપદેશ વડે પ્રાપ્ત થયેલું જ્ઞાન શ્રેષ્ઠ છે તે કરતાં પણ જ્ઞાન પૂર્વક ધ્યાન શ્રેષ્ઠ છે (કારણ કે ધ્યાન કરતો એવો પુરૂષ નિરવયવ બ્રાહ્મને દેખે છે એમ સ્મૃતી કહે છે) ધ્યાન કરતાં કર્મ ફળનો ત્યાગ શ્રેષ્ઠ છે અને ત્યાગથી (કર્મો તથા તેનાં ફળો તજવાથી) તથા મારા પ્રસાદથી તુરંત સંસારની નિવૃત્તિ થાય છે. શાન્તિ.

ગીતા. અ. ૧૩ શ્લોક ૧૧ મો.

અધ્યાત્મજ્ઞાનનિત્યત્વં તત્ત્વજ્ઞા નાર્યદર્શનમ્ ।

एतज्ज्ञानमिति प्रोक्तमज्ञान यदतोऽन्यथा ॥

અર્થ:—આત્મજ્ઞાનમાં નિષ્ઠાવાન રહેવું ને તત્ત્વજ્ઞાનના પ્રયોગજન રૂપ મોક્ષ ઉત્કૃષ્ટ છે એ વિચારવું એ જ્ઞાન કહેવાય છે અને તેથી ઉલટું એ અજ્ઞાન છે.

ઉપરના શ્લોકોથી સિદ્ધ થાય છે કે તત્ત્વજ્ઞાન મેળવવું જોઈએ અને તે મેળવવા માટે શાસ્ત્રોનું શ્રવણ, મનનને નિદિધ્યાસ કરવો જોઈએ તે સિવાય શાસ્ત્રોનું ઉપર ચોટયું જ્ઞાન કાંઈ કામ આવતું નથી અને આ સભાનો પણ તેજ ઉદ્દેશ છે વળી આ સભાના નિયમો આ પુસ્તકને છેડે આપેલા છે વળી ગીતામાં કહ્યું છે કે **આત્મવત્ સર્વં ભૂતેષુ** તેને અનુસરતા છે, હવે થોડાક આપણા ગુજરાતી આત્મજ્ઞાનીઓના પ્રમાણો આપી ઉપોદ્ધાત દુઃકાવવાની જરૂર છે. અખો:—

સાચુ સાધન શુદ્ધ વિચાર, જે હું મારાનો કાઢે પાર;

એ મુકી અન્ય સાધન કરે, જેમ ભ્રમ રોગી વિજીયા વાવરે.

નિજ આત્મ જાણ્યા વિના ભર્મ અખા નહીં છુટે કરતા કર્મ;

ભણે ગણે શી સાધી વાત, અવળાં પડ વળ્યાં વળી સાત.

ઉચ્ચ નીચ રૂઢિયામાં હતા, અખા થાપીને કીધા છતા;

પાંડિત્ય કરતાં લાગ્યું પાપ, પાછા દૂધ ઉછેર્યો સાપ.
 બહુ વીધે છે શાસ્ત્રનું જાળ, ઉણનાભી મૂકે નિજ લાળ;
 જીવ ખુદ્દે કરી ગુંથ્યા ગ્રંથ, મમતે સહુ વધારે પંથ.
 પણ જ્ઞાનતો છે આતમં સુજ, અખા અનુભવ હોય તો ખુજ:
 જ્ઞાનવિના ભક્તી નવ થાય, જેમ ચક્ષુ હીણો જ્યાં ત્યાં અથડાય.
 તે માટે જ્ઞાની ગુરુ કરો, હરી દેખાડે સભરે ભર્યો;
 ગુરુજ અખા નવ જાણે રામ તે શિષ્યને શું આપે નામ.
 અખો.

અવર શું લહે અજાણ, સંતનો મહિમા મોટો;
 આતમ સરવ સગાન, નહિ છોટો નહિ મોટો.
 ઘટ ઘટ પરચો રામ, તણો હઠીયામાં લાધ્યો;
 ખીજો ભાગ્યો ભ્રમ, સ્નેહ નીરંતર બાંધ્યો.
 જપ તપ સાધન કર્મ, બિધા અવિધા જહાં;
 પૂરણ ઉપદી પ્રીત, અલખ નીરંતર જોતાં.

નીરાંત.

સંસાર બંધે બંધાયો જાણે, જાણે મુક્તિ જ્ઞાન વડે;
 સમદષ્ટી ને તૃણા લાગી, વળી વિષયદીકથી લડે.
 અડે જઈ વારે, ડરે ન કોઈના ડરબ્યા જરી.

ધીરો.

ઘટમેં ગંગા ઘટમેં જમુના ઘટમેં તીર્થ કરે,
 ઘટમેં દીવા ઘટમેં સેવા, ઘટમેં ધ્યાન ધરે;
 ઘટમેં લુહા ઘટમેં એરણ, ઘટમેં ઘાટ ઘડે;
 ઘટમેં તેલ ઘટમેં અત્તી, ઘટમેં જોત જલે.

કપીર.

ઉપરના દાખલા ટુંકામાં લખ્યા છે. કેમકે પુસ્તક નાનું ને ઉપો-
દ્ધાત મોટો એ ખોટું છે છતાં આ સભાનો ઉદ્દેશ ખુલ્લો થાય એટલા
મોટા આટલું લખવાની ફરજ પડી છે. ભૂલ ચુકને માટે ક્ષમા કરશો.
શેવક.

મુળજી રઘુનાથજી ત્રિવેદી.

સં ધં રક્ષક સભાના પ્રમુખ.

પ્રસ્તાવનાનો વધારો.

શીનોર વેદ ધર્મ સભાના પ્રમુખ હરીલાલ ઉમીયાશંકર તરફથી
ખહાર પડેલું વેદ ધર્મ વચનામૃત નામનું પુસ્તક મળ્યું અને તેઓએ
પોતાના પુસ્તકમાં એવી રીતની ટીકા કરેલી છે વળી લખ્યું છે કે જેઓ
જાણીતી હકીકત ન લખે તો તે દોષપાત્ર છે એવા ભાવનું લેખકનું
જણાવવું થવાથી ખરી હકીકત જણાવેલી તે આ સ્થળે ટાંચવા
અભિરૂચી થઇ છે, ભેટ તરીકે તે પુસ્તક અમને મળ્યું જેથી તેમનો
આભાર માનીયે છીએ, જે શુભ રસ્તે લોકોને દોરવા આગ્રહી જણાય
છે, તે જાણી પરિતૃપ્તિ છે.

આ અદ્વૈતહારનો ઉપોદ્ધાત લખ્યા પછી એક અમારો ન-
જીકનો બન્ધુ વર્ગ કેટલીક વધુ સૂચના કરવા માટે અમને જરૂર પાડે
છે, અને તે માટે આ સ્થળે કાંઇક વાંચક વર્ગને વિશેષ તસ્દી આ-
પવાની જરૂર પડી છે. ઓમ આ પ્રણવ અક્ષર છે, અને તે વેદ વ-
ગેરે શાસ્ત્રોમાં સારી પેઠે વપરાયેલો છે. હાલના ઉત્તમ વિદ્વાન વર્ગે
પોતાના પુસ્તકોના પૃષ્ઠ ભાગ ઉપર એ અક્ષરનો ઉપયોગ કરેલો છે;
હવે એનો ઉચ્ચાર કરવાના સમ્યન્ધમાં અનેક અભિપ્રાયો છે. ત્યારે
એમાં ખરું ખોટું તારવી કાઢવું એ મહાન માણસનું કામ છે એમ

કહીએ તો ચાલે; તે છતાં એક અદ્વૈત માણસ ટીકા કરે એ ઠીક નથી જ્યાં સુધી માણસનું મન વ્યવહારની પાર ગયું નથી ત્યાં સુધી તેને શાસ્ત્ર સમ્બન્ધી ટીકા કરવાનો કંઈ પણ હક નથી એટલા માટે અખ્યા ભગતે કહ્યું છે કે.

“ ખટ દર્શનના જીજ્ઞાસુ મતા માંહો માંહી ખાધા ખતા
એકનું થાપ્યું બીજો હણે અન્યથી આપને અધિકો ગણે
અખ્યા એજ અધારો કૂવો ઝગડો ભાગી કોઈ ન મુઓ ”

આતો ખરું છે કે સૃષ્ટિ કદી એક મત થઈ નથી અને થવાની નથી, તાજો દાખલો આપણોજ વિચારો કે ઐશ્વર્ય ધર્મ વેદને અનુસરી ઉત્પન્ન કર્યો અને તે છતાં પણ તે બ્રહ્મણ ધર્મની વિરુદ્ધ ગણાયો હાલમાં યજ્ઞમાં પશુ વધ થાય કે નહિ તેને માટે બ્રહ્મણોમાંજ બે મત છે. કોઈનાથી એનો પણ નિર્ણય આણી શકાયો નથી વળી કહ્યું છે કે:—

યુક્તિ યુક્ત મુપા દેયં વચનં બાલકાદપિ ॥

અન્યત્તૃણ મિવ ત્યાજ્યમપ્યુક્તં પદ્મજન્મના ॥

યોગ વાસિષ્ઠમ્.

બાળક પાસેથી પણ યુક્તિ યુક્ત વચનનું ગ્રહણ કરવું, યુક્તિ હીન વચન બ્રહ્માએ કહ્યું હોય તો પણ તેનો તૂણની પેઠે ત્યાગ કરવો ગુણ કર્મ ઉપરથી વર્ણ વિભાગ ચાર છે, અને અમારા બંન્ધુ કહેછે કે હાલમાં બ્રહ્મણ અને શુદ્ર બેજ વર્ણ છે, પણ ત્રણ ગુણ-માંથી કોઈ પણ ગુણનો નાશ થતો નથી અને જ્યારે તેમ છે ત્યારે કોઈ વર્ણનો પણ નાશ થઈ શકે નહીં તેમ શાસ્ત્રમાં તેવો સિદ્ધાંત પણ નથી. વેદોક્ત મંત્રનો અધિકાર ગુણ કર્મ ઉપર છે કેમકે અખ્યા વગેરે કેટલાક ભક્તોએ વેદ મંત્રો બળ્યા છે, સમજ્યા છે, અને

અનુભવ્યા છે, એટલે આમ કહેવું યુક્તિ યુક્ત નથી. વળી મુમુક્ષુ-
જનોએ આવા વાદવિવાદમાં પડી જીવિત ગુમાવવાનું નથી કેમકે;

લોકવાસનયા જન્તોઃ શાસ્ત્રવાસનયાપિ ચ ॥

દેહવાસનયા જ્ઞાનં યથાવન્નૈવ જાયતે ॥

સ્મૃતિઃ

લોક વાસનાથી તેમ શાસ્ત્ર વાસનાથી તથા દેહ વાસનાથી
જન્તુને યથાર્થ જ્ઞાન થતું નથી શાસ્ત્રે અનેક છે તેના વાદવિવાદમાં
પડી મિથ્યા વખત ગુમાવવો એવો જીદંગી નકામી ગાળવાની છે.
મુમુક્ષુ એ ત્રણ ગુણથી પરનો વિચાર કરવો પડે અને તેથી કહ્યું છે કે.

ત્રૈગુણ્યવિષયા વેદા નિસ્ત્રૈગુણ્યો ભવાર્જુન ॥

ગીતા.

અધિકાર એટલે યોગ્યતા એ યોગ્યતા માણસને પૂર્વ જન્મનાં
કરેલાં કર્મ અને વાસનાથી મળે છે અધિકારી માણસને જે કાંઈ વગર
અધિકારે આપવામાં આવે તે તેનાથી ગ્રહાતુંજ નથી, અને ગ્રહણ
કરેતો હાનિ થાય છે એ દેખીતુંજ છે. ત્યારે ચાલુ સમયમાં જેઓ
વેદોક્ત ઉચ્ચાર કરે છે છતાં જ્યારે હાનિ થતી નથી, ત્યારે તે અ-
ધિકારી છે સ્પષ્ટજ છે. વળી વર્ણુ વિભાગ કુદરતથી નથી જો એમ
હોયતો આખા વિશ્વમાં હોવા જોઈએ પણ તેમ નથી. હાલમાં જે
જાતિ વિભાગ જોવામાં આવે છે તે વ્યવહાર માટે છે, પરમાર્થ માટે
નથી મૂળ વર્ણુ વિભાગનો હેતુ પરમાર્થ ઉપર દ્રષ્ટિ રાખી કહેલો હતો,
પણ પ્રકૃતિ જન્ય વિકાર થવાથી હાલ તેમ રહેલું નથી.

અમારા બંધુ લખે છે કે પ્રણાવનો ઉચ્ચાર સન્યાસી સીવાય
ખીજથી થઈ શકે નહિ, અને જ્યારે તેમ છે ત્યારે હાલ બ્રાહ્મણોએ પણ
શા માટે એવો ઉચ્ચાર કરવો જોઈએ ? વળી તેઓએ અમારા પૂજ્ય

શ્રી તરફ વેદોક્ત મંત્રનો ઉચ્ચાર બંધ કરવા લખેલું અને તેથીજ બંધ કર્યા એમ માને છે એ માનવું જોઈ છે કેમકે કોઈનો પણ વેદોક્ત અધિકાર તેઓ શ્રી તરફથી બંધ કરવામાં આવ્યો નથી. માત્ર શુદ્ધ ઉચ્ચાર નહીં આવડે તેમણે ન જોલવા એવી આજ્ઞા કરી છે. લેખેકોએ પોતાનોજ અધિકાર જોયો નથી કે આપણે કઈ સ્થિતિના અને કેટલી પ્રતિભાવાળા છીએ. એ વાતનો જે વિચાર કર્યો હોત તો હમારે આટલું લખવું પડત નહિ. વગર શાસ્ત્ર જાણે અને વગર અનુભવે સુંઠના કાકરાથી ગાંધી થવું એ મિથ્યા આડખર છે, અહ-ભાવ છે, અને તે હાનિકારક છે. અધિકાર નિર્ણય કરવો એ મહાન પુરૂષનું કાર્ય છે. એ સાધારણ માણસોનું કાર્ય નથી. વળી સંસ્કાર એચાર ઘડીમાં થઈ શકતો નથી, એને માટે ઘણો લાંબો કાળ જોઈએ, અને તેટલા માટેજ ઊપવિત આપી અમુક વર્ષ ગુરૂને ત્યાં રહેવું પડતું ત્યારે સંસ્કાર થતો. હાલનો સંસ્કાર હાસ્યજનક છે, માત્ર નિમીત્ત છે, અને એટલાથી અધીકારી થયો એમ માનવું એ દુષીત છે.

વળી તેઓ કહે છે કે સારા આચારવાળાનું આયુષ્ય વધે છે, સારી પ્રજા થાય છે, ધણું ધન મળે છે, તો તે પ્રમાણે જોતાં હાલ તેવી સ્થિતિના જે હોય તેઓને સારા આચારવાળા ગણવા જોઈએ. ત્યારે ચાલુ સમયમાં જગતમાં આયુષ્ય ધન, સારી પ્રજા, એ કોની પાસે છે તે વિચારો, અને પછી અધિકાર નિર્ણયકરો. વળી કહ્યું છે કે કળિયુગમાં શુદ્રો. પણ વેદમંત્રો જોલશે ને વૈદિક કર્મ કરશે તેનો ભાવ લેખકના સમજ્યામાં જુદો છે. ખરો ભાવ તો એમ છે કે કળિયુગમાં જ્ઞાનના અભાવને લીધે વંશ પરંપરાનો વર્ણનો હક થશે, તેથી કાળે કરી વર્ણનો હેતું રદ જશે, જે વંશ પરંપરાના હકથી વેદોક્ત અધિકાર શુદ્ર સ્થિતિમાં આવ્યા છતાં પણ અધિકારી ગણાઈ વેદોક્ત મંત્ર જોલશે એ પ્રમાણે છે.

હવે ટૂંકામાં એટલુંજ લખવાનું કે મુમુક્ષ જનોએ કયો માર્ગ ગ્રહણ કરવો, અને કયો વર્જિત કરવો તે પ્રથમ વિચારવું. વળી જેમાં પૂર્ણતા નથી તેમાં નિશ્ચય બાંધવો એ અઘરીત છે, માટે તેવા વિષયોમાં તટસ્થ રહી. મહાન પુરુષોનાં કાર્યો નિહાળવાં એ લાભ કર્તા છે. સત્ય અમર્યાદિક છે, આપણી જીવભાવ દૃષ્ટિ છે તેથી મર્યાદિત છે. માટે સત્યને તાબે કરવાનું ડોળ રાખવું એ મિથ્યા ભ્રમ છે. માટે તેમ ન થતાં પોતે પોતાના ગુણ દોષ તપાસી તથા પ્રસંગોપાત સંબંધમાં આવતા સંસ્કારી જનોને બનતો સંસ્કાર કરી શાન્તિ મેળવવી એજ શ્રેયસ્કર છે. શાન્તિ—શાન્તિ—શાન્તિ—

સુવર્ણ સંગ્રહ.

આગ્રહ રાખતાં શીખ્યો તે કામ પાર પાડતાં શીખ્યો જાણવું ઘણું સુખ માણસને મગર બનાવે છે.

કરકસરીઓ સારો પણ ઉડાઉ ખોટો.

જે કામ જાતે કરે તેનો ખીજા ઉપર આધાર ન રાખવો.

વાંચનથી માણસમાં પરિપૂર્ણતા આવે છે.

કોઈ જાતનો એક હુન્નર પરિપૂર્ણ શીખવો.

પુલ્યું કરમાય, ભર્યું ઠલવાય, ચઢેલું પડે.

ઢોંગ કે આડંબર કર્યા વગર ભક્તિ કરવી.

જ્યાં સુધી જાણવાનું બાકી રહે ત્યાં સુધી અભ્યાસ કરવો.

ઊહાપણ અને સદ્ગુણ એ અખંડ પૈસો છે.

પ્રમાણિક પણાનો ઘોઠો તે કરતાં મરવું બહું.

ઉદ્યોગ સારા નસીબની માતા છે.

તનની તથા મનની શક્તિ મહેનત વગર સુધરતી નથી.

દુઃખને સુખ મનાય એ માવરો ખીજા કુદરત છે.

સંતોષ વગર મોજ શોખને માટે તો દુનિયાની દોલત પૂરતી નથી.
તમે તમારાથી ઉતરતા આદમીપર દયા કરશો તો તમારા ઉપરી
તમારા ઉપર દયા કરશે.

એજ માણસ કે જેના શુભ વિચાર ખીજને કાગ લાગે,
દાન ગળ પ્રમાણે નહીં આપવું તે પણ કરજ છે.

વ્યાપારે વધતી લક્ષ્મી.

સખાવત વગરની દોલત કોડી જેટલી કીમતની નથી.

નિમક હલાલપણું એ સુવર્ણથી પણ અધિક છે.

ન્યાં પ્યાર છે. ત્યાંજ પ્રમાણિકપણ છે.

સ્ત્રી સ્નેહ અને સગપણની કીમત દુઃખ વખતે થાય છે.

ખુશામતખોરોનો વિશ્વાસ કરશો નહીં.

સ્વતંત્રનો રસ્તો સાંકડો છે પણ આગળ વધતાં સાફ છે.

સુરતનો નાશ થાય છે પણ કીર્તિ અમર રહે છે.

કોઈનું આળ જાણવાનો છંદ રાખીશ નહીં.

સુખ દુઃખનો આધાર ઇશ્વરપર રાખો, તેતો કર્મથીજ થાય છે.

સંતોષ સમાન સુખ નથી ને ઇચ્છા સમાન દુખ નથી, ઇચ્છાની
શાન્તિ એજ મોક્ષ.

મોજમજનું મૂળ તનદુરસ્તી છે તે વિષયમાં પડી સૂકવી નાખતો ના.

કસરત અને મિતાહારને પેટેજ તનદુરસ્તીએ જનમ લીધો છે.

અભિમાન આંખોને આંધલી બનાવી દેઘ કૂર કર્મ કરાવે છે.

દિલગીરી આગવી આવે છે ખુશાલી કંઈ કડવાસ સાથે લાવે છે.

સંકટ આપો આપ આવે છે ને મોજમજા ખેંચી લાવવી પડે છે.

મગરૂરી છોડી ગરીબાઈ પકડ.

અતીશે લોભ પાપનું મુળ બહુ પૈસો બહુ પીડા.

દ્રવ્યનો ઊપયોગ હલાલપણથી કરજો કે તંગીનાં દરશન થાય નહીં.

કાનો હૈડુ કોતરી ખાનાર કીડો છે.
 જીંદગી એ મુસાફરી છે મોત આપણે ઘેર પોચાડે છે.
 એક પલક વારની ચૂકને એક સદીનો પ્રસ્તાવો.
 પડતી દશા આવે ત્યારે ખુશામતીયા નાશી જાય છે.
 કાનમાં કહેલું કોઇ વાર સેંકડો ગાંઠ સાંભળવામાં આવે છે.
 જે જલદી ગળી જવા માગે તેને હજમ કરતાં વાર લાગે.
 નસીબ કોઇકને જવડે આપે છે. પણ ઉદ્યોગ સૌને બદલો આપે છે.
 ઉંચે ચઢે તે પડવા ડરે.
 જે ઘર મોજમઝાથી ભરપુર તે જલદી પાયમાલ થાય છે.
 ક્ષમા કરી વિસ્મૃત થવું ને દરગુજર કરી ભુલી જવું.
 દયા વિનાનો આ દેહ શોભા પામતો નથી.
 નિરંતર બ્રહ્મનું ચિંતન એજ સત્ય સત્યથી વચનસિદ્ધી થાય છે.
 સત્યને માટે મુઝો એ કીર્તિ રૂપે જીવતો છે.
 સંસાર સત્ય જાણવાથી ધણા જણ દૂષે છે. -
 અહંબુદ્ધિ તજી પ્રાત્પ થએલા ભોગ જ્ઞાની ભોગવેછે છતાં બંધનો નથી.
 ગુરૂ કૃપા વગર આત્મ ઉપદેશ થતો નથી.
 આત્મજ્ઞાનથી દેહાભિમાન ટળે છે ખીજે ઉપાય નથી.
 વિચાર વડે હું સચ્ચિદાનંદ એવું જ્ઞાન તે મોક્ષ.
 ગુરૂ તથા શાસ્ત્રનો અભ્યાસ એજ જ્ઞાનનું સાધન છે.
 સુખ દુઃખ ટાળવાના ઉપાય કરવા કરતાં સહન કરવા એ ઉત્તમ છે.
 ટાઢ તડકો નિવારણ કરવો એ દેહના ધર્મ છે આત્માના નથી.
 દુઃખ વગર જોલાવે આવે છે તેમ પ્રારબ્ધથી સુખ પણ આવશે.
 અહિંસાથી ક્રોધનો નાશ થાય છે તથા વેરબુદ્ધિ જતી રહે છે.

સમતાથી લોભનો નાશ થાય છે.
 શાન્તિથી ક્રોધનો નાશ થાય છે.
 તપથી મદનો નાશ થાય છે.
 શોચથી મોહનો નાશ થાય છે.
 સત્વ ગુણનો ઉદય થયો એજ સ્વર્ગ મુખ.
 તમોગુણનો ઉદય થયો એજ નર્ક.
 આત્મજ્ઞાન આપનાર ગુરુ એજ બાપુ.
 તારો દેહ એજ તારૂં ઘર.
 જ્ઞાનરૂપી ધનવાળો એજ ધનવાન.
 અસંતોષી એજ નિરંધન.
 ઈંદ્રીએને જીતી નથી એ કંગાલ.
 વિપયોનો ત્યાગ એજ સ્વતંત્ર.
 વિપયદીકમાં આશક્ત એજ પરતંત્ર.
 બ્રહ્મ ભક્તિ એજ મોટો લાભ.
 સર્વ વિદ્યામાં આત્મ વિદ્યા ઉત્તમ છે.
 અધર્મ કર્મનો ત્યાગ એજ લજ્યા.
 તૃષ્ણાનો ત્યાગ એજ ભૂપણ.
 મુખ દુઃખમાં સમાન શુદ્ધિ રાખવી એજ મુખ.
 વિપયમાં લાલચ એજ દુઃખ.
 બંધ મોક્ષના સ્વરૂપને જાણે એજ જ્ઞાની.
 આત્માને જાણવો એજ મુક્તિ.
 અહંતા મમતા વાળો એજ મૂર્ખ.
 આત્મ સ્વરૂપનું જ્ઞાન થાય તેજ ખરો ધર્મ અને ચિત્તનો વિક્ષેપ

થાય તે અધર્મ.

કષ્ટ સહન કરવું એજ તિતિક્ષા.

આત્મજ્ઞાન આપવું એજ દાન.

ઈંદ્રીઓના વેગને રોકવો એજ ધૃતિ.

વિષય ભોગનો ત્યાગ એજ વ્રત.

વાસની છૂટે એજ શ્વર.

સરવે ચીજપર વૈરાગ્ય એજ ત્યાગ.

જ્ઞાન દાન એજ દક્ષિણા.

પ્રાણાયામની યુક્તિથી મનને કબજે રાખવું એજ યગ.

મનનો નિગૃહ એજ મૌન.

જગત મિથ્યા જણાઈ સુખ રૂપ આત્મા અવશેષ રહે એજ મોક્ષ.

બ્રાહ્મણને તથા ચંડાલને સરખો જુઓ તે સમદર્શી.

ત્રણે દેહનો દ્રષ્ટા આત્મા સત્ય છે.

અદ્વૈતહાર.

પદ ૧ છું.—હોરી.

કોન બચાવે હો નાથ, ગુરૂ વિના કોન બચાવે હો નાથ.
 ભવસાગરમાં બહુ અથડાતો, કુટાતો ઠેકાણે ઠેકાણે;
 ગુરૂ કૃપા નૌકા ન મળે તો, ક્યાંથી પડે રે ઠેકાણે. ગુરૂ. ૧
 ભવસાગરમાં મોહ મોજાંજ મોટાં, તેમાં ગુન્ચાઓ વારે વારે;
 પાર ન લાગે છુટવાનો કંઈ, ક્યાંથી આવેરે કિનારે. ગુરૂ. ૨
 કામ ક્રોધ રૂપી મગરજ મોટા, ગળી જાય ટાણે ટાણે;
 ક્યાં જઈ થોભીયે કેમજ રહીયે, ન મળે નામ નિશાને. ગુરૂ. ૩
 ગુરૂ કૃપા રૂપી નૌકાજ ફરતું, આવી ચડ્યું શુભ ટાણે;
 જ્ઞાન રૂપી દોર આપી બચાવ્યો, જેથી પડ્યોરે ઠેકાણે. ગુરૂ. ૪
 ભવસાગર તરવાનો ભારે, ગુરૂ નૌકા વિના કોણ તારે;
 નૌતમ બોધ વિના નિજ ખુડતો, મૂળ આવ્યોરે ઠેકાણે. ગુરૂ. ૫

પદ ૨ જી.—ગરબી.

ગંગ સતસંગમાં નિત્ય નાહીયે, જેથી મટે જગત જાંજળ સેવો પરબ્રહ્મને;
 પ્રેમ પુષ્પતો નિત્ય ચઢાવીયે, ધીમે પગલે સમીપતો જાઓ સેવો પરબ્રહ્મને;
 ચિત્ત ચંદન ચરચો ઉલાસથી, ક્ષમા ઓરસીયાથી ધસાય. ૨
 શાન્તિ રાખીને સ્થિર સદા રહો, ધ્યાન ધૂપ કરો જાગ્રત. સેવો. ૩
 ત્રિવેણી ઘાટે ઉભી રહી, પછી આનંદ આરતી કર. „ ૪
 શુન્ય મંદીરમાં છે શોહામણો, કરો દરશન વારંવાર. „ ૫
 અઘાટનો ઘાટ તો દેખશો, અરૂપીમાં રૂપ સમાય. „ ૬
 ગુરૂ દેવતો કૃપા થકી વહે, મૂળ નૌતમ જાણો સાર. „ ૭

પદ ૩ શુ.—દોહા.

ગુરૂસેં ગુરૂ હોત હે, ગુરૂ બિના લઘુ હો જાત,
 એસા સતગુરૂ ખોજકે, અલખ દીયે ઓળખાય.
 પરથમ સદ્ગુરૂ ખોળતાં, પિરીક્ષા કરી પિછાન,
 શાન્તિ ક્ષમા ને ધીર્યતા, દયાજ અદ્વૈત જ્ઞાન,
 એટલા ગુણુ જેમાં વસે, તે ગુરૂ સંત સુખણુ,
 એવા સંત નિશ્ચયે કરે, બ્રહ્મજ્ઞાનની લાણુ.
 માટે પ્રથમ વિચારી કે, કર સદ્ગુરૂકી ખોજ,
 જન્મ મરણનો ભય ટળી, આનંદ રહે દીલ રોજ.

પદ ૪ શુ.—ઘોળ.

ખલક હારને ખોજે નહીંને, હું મારે ગુંચાણો જોને,
 કાંગ વાવીને ધહું લણવાની, મૂરખ આશા રાખે જોને,
 ત્રણ ગુણમાં ગુંચાણો પોતે, ખીજને તો બોધે જોને,
 પોતાના સંશય નવ કાપે, દોષ પરાયા દેખે જોને,
 પગ નીચે તો અગ્નિ લાગે, જળ ખીજને છાંટે જોને,
 પડિતને પુરાણી મોટા, પ્રાણુપતિ નવ પેખે જોને,
 બુગતીએ તો બળ જણાવે, અંતરમાં અંધાઈ જોને,
 મિથ્યા મિથ્યા સઘળું કહેછે, પાછળ દુઃખનું લહાઈ જોને,
 મૂળ જાણે તો માધવ મળશે, નહીં તો ભટકણુ ભુર જોને.

પદ ૫ શુ.—ગરબી.

તુંતો આનંદ ધનને ખોળરે ઉંધ તને ક્રમ આવે
 પંચ વિષયના જે છે ભોગરે દુઃખ તને દે દાવે
 તાં મન તણાતું જાયરે સંસારને લાવે
 તને નાંખે છે ઉડી ખાણુરે ભ્રમમાં ભૂલાવે

તારી કરણી તું નિત્ય તપાસરે	ધાર્યું તારૂં ધૂળ થાયે
તોય મૂરખ ન સમજે કાંધરે	મારું કરી અથડાયે
શુદ્ધ ચિત્તે તું કર વિચારરે	પ્રાણપતિ ક્યાં રહે છે
ભજી લેને ભૂવન કરતારરે	પ્રેમથી સંત કહે છે.

પદ ૬ કુ.—કાફી.

જ્ઞાની ગોતો ધરમારે	અમુલખ વસ્તુ છેજ ખરી	
કામ કોઈ નવ કાલુરે	જ્યાં જોઈએ ત્યાં હરી હરી	
સમદૃષ્ટીએ સઘળું મળશે	આશાએ દૂર થાય.	૧
રાગ દેવ કીચડમાં કળાયો	તેથી બહુ પરતાય	
બ્રમણા તો ભાગોરે	સકળ વસ્તુ એની બની. જ્ઞાની. ૨	
મોહ માયા મમતા છે જુહી	જુહો સકલ સંસાર	
પંચ ભૂતનો પિંડજ જુહો	જુહી જગત જંજળ	
મોહ તેમાં શાનોરે	મમતાને કરો પરી. જ્ઞાની. ૩	
નિષ્કામનાએ કાગજ સરશે	સકામે તો સંતાપ	
કામ દોધને દૂર કરો તો	મળે નિરંજન રાય	
ઉવન મુક્તિ આપોરે	પૂરણ પદે રહો ઠરી. જ્ઞાની. ૪	
હઠ કરી હરી નવ મેળવતાં	જ્ઞાને જપો જગદીશ	
ભાન જગતનું ભૂલી જતાં	સઘળે દેખશો ઇશ	
વિષ ઉતરશે ભવનુરે	મૂળ રૂપ જાશે બની. જ્ઞાની. ૫	

પદ ૭ મુ.—કાફી.

અદ્વૈત પદ સાચુરે	સંતોએ તો જોળી કહાડ્યું
ળાકી સરવે કાચુરે	ભયંકર અંધારું
દારણુ વાદળ ચઢીને આવ્યું	રાત અંધારી આપ
મુસાફરે ત્યાં ભૂતજ બાબ્યાં	વસ્તી દેખીરે અથાગ

ભય દેખીને ભડક્યોરે જ્યાં નાસે ત્યાં ભૂત લાઈ. અદ્વૈત.
 મોહ વાદળ ને અજ્ઞાન અંધારું મુસાફર જીવ રૂપ
 ભાવનાનાં ભૂતજ દેખ્યાં માયાનાં રૂપ અરૂપ
 નગત નળ છે જૂઠીરે તેને મુઠે સત ગાન્યું અદ્વૈત.
 સંત નિરલા કોઈ સમજી ચાલે અભય કરી દે આપ
 ભૂત સઘળાને નષ્ટ કરીને એક દેખાડે વ્યાપ
 ખીજો નહીં કોઈરે જ્યાં જોઈ ત્યાં રૂપ તારું. અદ્વૈત.
 અજ્ઞાન નિશાને હાંકી કહાડી, મોહ વાદળ કરી દૂર
 અંતર સૂર્યનું થાય અજવાળું તો સમી જાય સર્વ રૂપ
 મૂળમાં તો નહીં દોપરે આપ રૂપે રહે જન્યું. અદ્વૈત.

પદ ૮ મું.—કાફી.

દુનિયા તો છે અવળીરે, અંધ તેને નવ જાણે;
 સંત તેને શું કહેરે, મૂરખ નવ પરમાણે ટેક. ૧
 સારાને ખોટું કરી માને, ખોટાને સાઈ કહે છે.
 દુઃખ તેને સુખ ગણી લે છે, માગે પરાણે પરાણે;
 ભુલ્ય નવ ભાગેરે, દુઃખ ખમે જામે જામે. દુનિયાં. ૨
 મુત્ર મરતાં તો શોકજ માંડે, ખીજા ગળે દશ વીશ;
 દશ વીશ મળીને જાહુજ રડાવે, તોએ ન ચડતી રીશ;
 રામને નવ જાણેરે, શોક સાગરમાં સુખ માણે. દુનિયાં. ૩
 મોજ શોખના પાંચ દિવસ ને, શોકના પંદર વીશ;
 તેમ માયિક કાર્યની જાંદગી આપી, ત્યારે જુગજીવન દિન ત્રીસ;
 દુઃખની વસ્તુ વોરેરે, કહો કયાંથી સુખ માણે. દુનિયાં. ૪
 ગર્હ વસ્તુ ને જાહુ સંભારી, જાહુ દુઃખે દિન ગાળે;
 સુખની વાતો સઘળી ભુલી, વેહવારને પરમાણે;

દાશ્વરને નવ જાણે, ક્યાંથી આવે ઠેકાણે. દુનિયાં. ૫
 પોતાને પિછાને નહીં ને, પામર છું એમ માને;
 આપ શક્તિને ઝોળખે નહીં ને, મૂઠ મતિ શું જાણે;
 પ્રેમથી તો કહેછેરે, હુણશે ઉડી જાણે. દુનિયાં. ૬

પદ ૯ મું.—ગરબી.

સાંભળતે શિખામણુ મારી, વાત કહું એક દુંકીજી.
 માયા શક્તિમાં વાદજ મોટો, સાંભળ દુંકી દુંકીજી
 વંઝ સુતાનો પુત્રજ મોટો, અંગે રાતો માતોજી
 દોદિશ દોડે મૂછ મરોડે, મનમાં જહુ મલકાતોજી
 એ પત્નિને પોતે પરણ્યો, પરિવાર અપારજી
 પરિવારે સંસાર વધાર્યો, કરે છે મારા મારજી
 માયા વંજ્યનો મહિમા મોટો, અપુતે—સપુતીજી
 એમજ ચાલે છે આ સૃષ્ટિ, અભિમાનથી ઉડીજી
 પોતે તો મૂળમાં છે મિથ્યા, ઘાટ ઘણેરો ઘાલ્યોજી
 તેમાંથી તો એજ ઉગરીયો જોણે મોહ તન્યોજી

પદ ૧૦ મું.—કાફી.

જેલ જન્યો છે જોડેરે, અખિલ રચના ક્યાંથી જની
 બાવ કરીને બળજેરે, જ્યાં વસે અલેખ ધણી
 એક ભામની જહુ પ્રેમથી દોડી, જોવાને જુગદીશ
 શયન ગ્રહમાં સંતાઇ ખેડેલા, દરશવા રણછોડ ઈશ
 પ્રેમ કરી ખાંતેથીરે, જોળે પણ નડે નહીં. જેલ.
 ભુલવણીથી જહુ મુઝાણી સુરતા કંઈ નહીં ઠરાણી
 છોગાળે દરશન નવ દીધું, તેથી જહુ લજવાણી
 ઘાટ સરખા દેખીરે, પુરપોત્તમ ન પિછાની. જેલ.

એવામાં એક અનુભવી આવ્યો,	દેખાડ્યા જગદીશ	
અનેક રૂપે એજ રહ્યો છે,	સત્ય કહું વસા વીસ	
કાચ પ્રતાપે ભાસ્યારે,	પ્રતિબિંબ પોતે બની.	ખેલ.
ત્યારે બાધને ધિરજ આવી,	રનેહ ધરી રૂપ જોય	
એના વિનાનું કાંઈ ન દેખ્યું	અનુભવી પોતે દોય	
રૂપ સરખાં એનાંરે	અધ્યારોપે હું તું ઠરી.	ખેલ.
જન્મજનમછોડે તેને રણુછોડીએ,	પોદ્યા છે તુરીયા પાર	
માયા કાચે બહુ રૂપ ભાસ્યા,	અનુભવે ઓળખાય	
બ્રમણાથી ભુલેરે	જુદાં રૂપ એનાં ગણી.	ખેલ.

પદ ૧૧ મું.—કાફી.

અનુભવી આવોરે,	સુખની કરીએ ગણતી ખરી	
ખરું સુખ છે શામાંરે	આપણુ તેમાં રહીએ ઠરી	
કોઈ કહે છે સુખ રાજને	કોઈ કહે ગરીબને સુખ	
કોઈ કહે છે સુખ વચલાને	કહો ક્યાં રહું છે સુખ	
સુખ નામ શાનુંરે	દુઃખ શામાં રહે છે વળી.	અનુ.
રાજને સુખ સધળું હોતાં	ભોગે રોગ બહુ થાય	
ગરીબનેતો ભોગજ ન મળે	તેથી બહુ મુઝાય	
વચલાતો કહેતારે	અમને નહીં જાંપ જરી.	અનુ.
રાજ દુઃખિયા રાણા દુઃખિયા	દુઃખિયા અમીર ફકીર	
માયાના મોહ્યા સર્વે દુઃખિયા	ક્યાંરે ગ્રહસ્થ ને ગરીબ	
સંતોષ વિના નહીં સુખિયારે	સમજવામાં સુખ અતિ.	અનુ.
શૂરા સંત કોઈ સમજીને ચાલે	માયા એ નવ ભેદાય	
સેહેજ મળ્યું તે પૂરણુ માને	જાના નંદે દિન જાય	
પ્રારબ્ધ પૂરૂં થાતાંરે	વિદેહ મુક્તિ મળે ખરી.	અનુ.

૫૬ ૧૨ મું.—કાફી.

જ્યોતિ પ્રકાશ છે ઝીણારે
 ભુલ્યા ભટકો શાથીરે
 સરવ સ્થળે વ્યાપી રહ્યા છે
 સભર ભયો પણ દ્રષ્ટે ન આવે
 જડ ચૈતન સહુ એનારે
 સંત કહે સૂર્ય કીરણ પેઠે
 સૂર્ય પોતે વિકાર ન પામે
 કીરણ કૃતિ જૂદીરે
 કારણ સૂર્ય નથી કાંઈ જૂદાં
 કાર્ય ઉપાધ લય પામેતો
 ભેદ બાસે જૂદોરે
 કીરણ ઉપાધી મટી જતાં
 તેમ માયા એ સગળ અક્ષથી
 સ્વરૂપમાં સમાતાંરે
 કીરણ અર્ક શક્તિ નથી જૂદી
 કીરણ અર્ક અર્ક છે કીરણ
 મૂળ જો વિચારેરે

ઝીણા થઈ શોધો ફરી
 બધે સ્થળે રહ્યા ઠરી
 વિશ્વંભર કહેવાય
 નવ આવે ને જાય
 એની શક્તિ બધે ખરી. જ્યોતિ.
 વસ્તુ ચરાચર રૂપ
 જ્યોતિ છે એક રસ રૂપ
 સૃષ્ટિ પ્રાણ વતી કરી. જ્યોતિ.
 કાર્યે ભેદ દેખાય
 સઘળું શિવ રૂપ થાય
 અનુભવે જશો તરી. જ્યોતિ.
 પૃથ્વી છે શુન્ય રૂપ
 ધર્યા અનેકજ રૂપ
 માયા શુન્ય રૂપ હરી. જ્યોતિ.
 બ્રાંતે ભેદ દેખાય
 ભેદ ન બાસે ક્યાંય
 વસ્તુ એક રૂપ ખરી. જ્યોતિ.

૫૬ ૧૩ મું.—કાફી.

માયાનું રૂપ મોટુંરે
 રાગી ભોગી મોહારે
 માયામાં જલુ વાદજ મોટો
 કોઈ પંથમાં ત્રણ ગણાવે
 શુદ્ધ વિચાર ન આવેરે

શુન્ય છતાં સોહામણી
 દેવ દાનવ રણી ધણી
 કોઈ કહે એક ને બે
 અક્ષ માયા જીવ કહે
 અનેકતો રહે જની

માયાનું

જો માયા સત રૂપ હોયતો	તેને બજો સુખ થાય	
વેદ માહેતો ભેદ બતાવ્યો	માયા છે મિથ્યાય	
બ્રમણાથી ભાસેરે	તેને બજો દુઃખ અતિ.	માયાનું.
મોક્ષ મોક્ષતો સહુકો કહે છે	મોક્ષ વિશે શું છેજ	
શું તજવાથી મોક્ષજ થાયે	તેની ગમ કાંઈ લેજ	
જ્ઞાની જન બતાવેરે	અગમમાં સુરત ધરી.	માયાનું.
ઘશ જીવનો ભેદ જ્યાં સુધી	ત્યાં સુધી ખેદ અપાર	
પરતંત્રાની પીડાજ મોટી	અંતરને દહનાર	
જીવ ભાવ જો છૂટેરે	મૂળ રૂપ રહો ઠરી.	માયાનું.

પદ ૧૪ મું.—સ્ત્રગ્ધરા વૃત.

નિષ્કામે તું રહીને	લક્ષ બહુ દધને	પ્રેમથી તો વિચારી
જેથી ક્રોધાદિ જાતાં	મન શુદ્ધ કરતાં	સીંચશે પ્રેમ વારી
ચિત્તે વિક્ષેપ થાતાં	વગર સમજતાં	દુઃખ દેનાર એ છે
શાન્તિમાં ચિત્ત જાતાં	શમ મન બજતાં	એવી નિષ્કામના છે
માયા વિચાર થાતાં	હર ફર કરતાં	એજ કામો નકારાં
માયા માંહે ન જાતાં	વિરતિ વિચરતાં	શુભ કામોજ સારાં
નિષ્કામીનીજ વૃત્તિ	સમ રૂપ ઠરતી	શાન્તિમાં નિત્ય જાવા
એકાંતે મોજ લેતી	શિવ શિવ કરતી	મૂલ રૂપે સમાવા,

પદ ૧૫ મું.—ત્રોટક.

શિશુ શા સુખમાં સપડાઇ રહે સુખતો નથી દુઃખ અનેક ખરે
 ભુલમાંજ પડી બવ આથડવું તુજ કારણ તેથી ન એક સરે
 સમતાજ ધરી નર જે વિચરે મમતા તજતાં ઝટ કાજ સરે
 રમતાં જમતાં ચિત્ત એક રટે જગજીવનને જીવ ભેદ મટે
 સ્થૂલ સૂક્ષ્મમાં નવ તુંજ રહ્યો પ્રવૃત્તિ સજતાં જીવ સેહેજ વહ્યો.

તુજ ભાવ વિષે શુદ્ધતા પ્રગટે નવ કાંઈ બન્યું જીવ સેજ રહે
 પંચવિશ તણું રથૂળ તોજ બન્યું ભૂત પાંચજ મિત્ર થકીજ ભણ્યું
 નવ સૂક્ષ્મતો સહજે મળતાં ચતુઃતે પંચ માત્ર થકી ભણતાં
 સમતા બજતાં વિચરે રસતે ત્રણ દેહ વિષે તું નથીજ ખરે
 મૂળ રૂપ તું જો જપતાં શિવને શુદ્ધ ચૈતન્ય તું દિલમાં ધરને

પદ ૧૬ મું.—ત્રિભંગી.

તું અખિલ નિવાસી સૃષ્ટી પ્રકાશી વિશ્વ વિલાસી સુખરાશી
 તુજ જ્ઞાનજ રખુસી પાર ઉતરસી, સમજી કરસી ભવ તરસી
 તુજ વિચાર નિત્યં જ્ઞાન સહિતં સેહેજ માલિતં સુખ કાંતં
 શિવ જપ કરંનં નિત્યં જપીનં અંત લહીનં સુખ શાન્તં
 જે નિશ દિન ગાતા જ્ઞાન કમાતા, મોહે માતા નવ થાતા
 તે યોગી થાતા ભાન ભુલાતા પ્રેમે માતા ખુબ રાતા
 ગુણુ ગાતા ગીતં છંદ રચીતં સુણુતા નિત્યં ભવ હરતં
 શિવ જપ કરંનં નિત્યં જપીનં, અંત લહીનં સુખ શાન્તં
 જે જ્ઞાન કમાતા નવ લીલાતા ભવ દુઃખ ખોતા રસ માતા
 આનંદે નાતા સ્વરૂપ સમાતા પાર ઉતરતા શુદ્ધ થાતા
 શિવ અહં. ભણીતં બ્રહ્મ તણીતં કંઈ ન ગણીતં સુખ દુઃખં
 શિવ જપ કરંનં નિત્યં જપીનં અંત લહીનં સુખ શાન્તં

પદ ૧૭ મું.—લાવણી.

અલખ ધણી તું જપલે પ્યારે ઓલખ વિના કયું ધાતાહે
 ઓલખ વિનાની સઘળી કરણી ધૂલમે ધૂલ મિલાતા હે
 અલખ સાંછતો આઘા બેઠા નગરીમાં કોઈ પાતાહે
 બહાર દુઢે સો હાથન આવે સઘદિન ગોથા ખાતાહે. અલખ ૧.
 માયાકી નગરી હે મોટી ઠગતો ખોત ભમાતા હે

ઇસિધર સચ્ચા ઇસિધર જૂઠા
 કોઈ કહે જાડા કોઈ કહે ઝીણા
 કોઈ પીત પચરંગી બતાતા
 દેખ્યાં સોઈ ભેદ ન પાતા
 અધો મે સખદંધ લઢાઈ
 વગર સમજમેં એ સખ ખોટા
 સમજમેં કંધુ ભેદ નહોતાં
 અલખ શેઠકી જૂઠી બાતાં
 ઓલખનારા સંત મજેતૌ
 કારણમાં કંધુ ભેદ નહોતાં
 માટીકા તો પાત્ર બનાયા
 સુવર્ણકે આભૂષણ નાનાં
 સખ સૌનેકા ઔર કંધુ નહીં
 સૃષ્ટિ કે કર્તા નહીં જુદા
 વેદ પૂરાણ સખ એક પઢાતા
 નારાયણકા નામ અનેકા
 મૂળ વસ્તુકા નામ કંધુ નહીં

ભરમોમે ભૂલાતા હે. અલખ. ૨
 કોઈ કહે કાળા રાતા હે
 જૂઠામેજ ફસાતા હે. અલખ. ૩
 બીન દેખે સખ ધાતા હે
 એક કંધુ નહીં આતાહે. અલખ. ૪
 સખ માયાકી બાતાં હે
 સુધા મારગ જાતા હે. અલખ. ૫
 બિન દેખે સખ કહેતા હે
 શેઠકું આપ બતાતા હે. અલખ. ૬
 કાર્યે ભેદ દીખતા હે
 સખ માટીકી જાતાં હે. અલખ. ૭
 જોત ધાટ બનાતા હે
 એક સૂતેકી જાતાં હે. અલખ. ૮
 એક બ્રહ્મસે હોતા હે
 કંધુ ભૂલે ભુલાતા હે. અલખ. ૯
 અધ્યારોપ ઠરાતા હે
 નહીં આતા નહીં જાતાહે. અલખ. ૧૦

પદ ૧૮ મું.—હરિગીત.

ધર પ્રથમ તું વિવેક ને
 પરબ્રહ્મ વિનાનું સર્વ જૂઠું
 એ દઢ થતાં વૈરાગ્ય સેહેજે
 વિરાગ થાતાં તો જવાશે
 વિવેકને વિરાગ રજતાં
 મુમુક્ષુનાતો ધર્મ સધળા

સત્યને જ ઓળખ બ્રાત તું
 દઢ કરીને ચાલ તું
 પામજે તું ચિત્તમાં
 મુક્ત કરી રીતમાં
 મુમુક્ષુતા સેહેજે બને
 પાળજે પ્રેમે તમે

સંપત્તિ ખીજી ખટ રહી તું	ભાવ કરીને ભાળજે
શ્રદ્ધાને શમ દમ ભાખી	તિર્તક્ષતામાં ચાલજે
સમાધાને તું ઝટ વિરામી	ઉપરામ પામું સેજમાં
સૃષ્ટિ રસરૂપે એક થાતાં	સુખ પામે ચિત્તમાં
ગુરુ કૃપાએ જ્ઞાન મળતાં	શ્રવણ મનને પાળજે
નિદીધ્યાસે તો ચિત્ત કરતાં	બ્રહ્મને નિહાળજે
હે શિષ્ય શુદ્ધ વિચાર કરતાં	ગુરુ ગમ તું જોગણી
વેદાંત માંહે એમ કહે છે	અદ્વૈત એ સાચું મણી
નૌતમ વિના ન કાંઈ થાતું	શબ્દ રસરૂપ ભેદના
માયા વડે એ સર્વ ભાસે	શાને ધરે તું વેદના
બ્રૂનો નિહાળે ધર્મ જે	મનુ રૂપિએ જેવો કહ્યો
સુધા વિચારે પાળ તું	સનાતને તેતો રહ્યો
નૌતમ બોધ સેહેજે મળે	પુરુષાર્થ કર તું પ્રેમથી,
ગુરુ કૃપાએ મૂળ સમજી	શાન્તિજ ધરવી નેમથી.

પદ ૧૮ મું.—કુલણાઈદં.

ઉડતાં વાર તું, સત્યને ઇચ્છને, અસત્યની તો તજી દેજ ખારી
 શુભ કર સર્વનું કૃપા નીધે પ્રેમથી અસત્યથી તો મતી પાછી વાળી
 સદ્ય તું ધ્યાન કર ગુરુ કૃપા ભાન કર ચાર વાગે ઉઠી દેહ ધારી
 ધર્મનું જ્ઞાન કર શૌચ કરી સ્થિર કર શાન્ત ચિત્તે પછી જો વિચારી. ઊઠ.
 ગુરુ ગુરુ જાપ કર મૂર્તિનું ધ્યાન ધર શોધ કર બોધને તું વધારી
 ચિત્ત તું શુદ્ધ કર મન થકી પ્રેમ ધર માફ માગો ભૂલો દે નિવારી. ઊઠ.
 આમ હરનિશ કર શાન્તિમાં ચિત્ત ધર તેથી એકાગ્રતા ઝટ થાશે
 યોગ ઝટ સિદ્ધ થઈ ચિત્ત વિશુદ્ધ રહી પ્રેમથી જ્ઞાનમાં ચિત્ત જાશે. ઊઠ.
 સ્નાન કરી શુદ્ધ થઈ ધ્યાન કરતા જઈ તન મનના મળોને નિવારો

અસત્ય માયિકની કલ્પના નવ કરો નમન સંધ્યા તણો ટેક ધારો. ઊઠ.
 પ્રાતઃસમે એટલું છે જરૂર જેટલું ખીજું થોડું રહ્યું કંઈક કહેવું
 કાર્ય કર એટલું ફરજમાં જેટલું વગર કામે કશુંનાજ વધવું. ઊઠ.
 ચિત્તમાં ચીંતવ શુદ્ધ ભોજન કર જેથી વીકારનો દૂર જાએ
 વિષય વૃત્તિ ટળી જ્ઞાનમાં જાગવી એમ પાચનતો અન્ત થાએ. ઊઠ.
 વાંચ ચિત્તે ઠરી મનનથી દૃઢ કરી ખૂબ વિચારીને સાર લેવો
 દીન પ્રતિ નિત્યની કરુણીના ક્લેશની ગણતી કરતાં શુભે યત્ન સેવો. ઊઠ.

પદ ૨૦ મું.—આલીની.

જય જય જય થાઓ	ધર્મ તારી સમાઓ
દૂર દૂર દૂર જાઓ	દુષ્ટ કુકલ્પનાઓ
નિત્ય નિત્ય શુભ સ્થાપો	સંતની તો સમાજો
સગદમથી વિચરો	એજ સૂણો અવાજો
ગુરુ ગુરુ એ જપશો	બધું મારા તમે તો
લઘુપણું ના ધરશો	ધર્મ કાર્યો વિષેતો
શુભ શુભ છે સમજો	લોક પ્રત્યેજ જોતાં
જય જય તો કરશો	પર લોકે વિચરતાં
ભજ ભજતું સુખમાં	ધર્મ સનાતને તો
મજ મજ તું મૂળમાં	દુઃખ વિરામશે તો

પદ ૨૧ મું.—લાવણી.

લે રોગી તું સુખ દુઃખને દે ત્યાગી
 ટળસે સધળા રોગ આધીને ઉપાધીરે હોજી
 વળગ્યો છે મહા રોગ છુટે નહીં દેહ ધારી
 નવ ટાળે માને બાપ પત્ની જે છે પ્યારીરે હોજી. લે રોગી. ૧
 વૈદ મળ્યા દશ વીશ નાડી ત્યાં નિહાળી

- રોગ ન આવ્યો હાથ ઉપાધિ વળગાડીરે હોજી. લે રોગી. ૨
- ધી શાકરથી શું થાય વધે બમણો વ્યાધિ
સાચા વૈદથી જય ખુરો એ ઉપાધીરે હોજી. લે રોગી. ૩
- અલખ વૈદકું ખોળ મટાડી દે વ્યાધી
સૂરતાશે સંભાળ કરીદે—ખુળ રાજીરે હોજી. લે રોગી. ૪
- આપી ઔષધી પાક ખાડમેં નિહાળી
કરી પળાવી ખૂળ રોગને દે ટાળીરે હોજી. લે રોગી. ૫
- રસાયણ તણી છે દવા ચરી સુખસેં પાળી
તો અમરતું આપ મોતનો બચ ટાળીરે હોજી. લે રોગી. ૬
- સંસાર સરીખો રોગ બહુ આધિ વ્યાધિ
જ્ઞાન રસાયણ જાણુ વિરાગથી દ્યો સાધીરે હોજી. લે રોગી. ૭
- વિરાગ ચરી છે શુદ્ધ ભ્રમણા દે ભાગી
જ્ઞાન દવાએ થાય મૂલનો સોહાગીરે હોજી. લે રોગી. ૮

પદ ૨૨ મું.—લાવણી.

શોચ કરો તમે શાને લોકો હજી બજીલો કૃષ્ણ હરી દાવ ન આવે
મૂરખ ગોથાં ખાય ફરી દાવ ન આવે
પ્રેમ પ્રેમ તો સઘળા ગોળે પ્રેમ તણી કીંમત ખરી કોઈ ન જાણે
અનુભવીને પૂછો ફરી કોઈ ન જાણે
પ્રેમ તણે પદને—મનથી તે સમભાવે સઘળે ભાળે ભેદ ન દેખે
મિત્ર કુટુંબ કે મોસાળે ભેદ ન દેખે
આનંદે બહુ મસ્ત બનીને સંસાર સમુદરથી તારે પોતાવત જાણી
પરોપકારથી સંભારે પોતાવત જાણી
તો એ મૂરખ હાથ ન દેતા ભરમોમે બહુ ભૂલાતા ભેદ થકી તો
શોક સમુદરમાં ડૂબતા ભેદ થકી તો

મૂળ વિચાર જ્યાં નથી ઉપજતો મોહ માયામે લપટાઈ કાંઈ ન સૂઝે
મૂરખ તો રહે પરતાઈ કાંઈ ન સૂઝે.

પદ ૨૩ મું.—ભજન.

માયા નટવીએ ખૂબ ખેલ મચવ્યો	આ ભવમાં દેખીલ્યોરે દેખીલ્યો
માયા નટડીએ ખૂબ કીધી ખાસી	જીવ વાંદરને નાંખ્યા મોહ પાસી
પછી ખેચતી તે મનરૂપી રાસી	આ ભવમાં દેખીલ્યોરે દેખીલ્યો.
મન દોરી ખેચીને નચાવે	તૃષ્ણા લાકડીથી બહુરે ડરાવે
ક્રોધ આબૂપણ અંગે ધરાવે	આ ભવમાં દેખીલ્યોરે દેખીલ્યો.
પછી ખેલ કરાવતી તે ખાસો	લોક સૌને દેખાડતી તમાસો
મોહ વાણી પીને ખૂબ નાચો	આ ભવમાં દેખીલ્યોરે દેખીલ્યો.
માયા નહોતો ખૂબ ખુશી થાતી	તેથી જીવ માંકડાં ન જાવા દેતી
એમ કરવાથી ભવમાં પૂજતી	આ ભવમાં દેખીલ્યોરે દેખીલ્યો.
એવી નટી ધણી છે નહારી	ઈંદ્ર ચંદ્ર રાય રાણા લીધા ઘેરી
સઉને નચાવે એમ ચો ફેરી	આ ભવમાં દેખીલ્યોરે દેખીલ્યો.
જે મનરૂપી દોરને તોડે	તેને માયા નટી પછી છોડે
પછી આનંદ ધનમાં દોડે	આ ભવમાં દેખીલ્યોરે દેખીલ્યો.

પદ ૨૪ મું.—લાવણી.

જેને જગની તો આ જંગળ	તું શિવરૂપ લેને સમરી (૨) ટેક.
એક જ્ઞાન સૌકોમાં રહેતું	પલ ફળ ફલ વાડી રામ
સૌ વસ્તુએ જ્ઞાન થકી તો	પોષણ મેળવે દહાડી. તું શિવરૂપ.
જ્ઞાન વિના સૌ મૂરખ કહેતા	પશુ તુલ્યના પ્રાણીરામ
જે જ્ઞાને મનુષ્યા દેહ આવ્યો	તે ગતિ ક્યાંરે બ્રહ્માણી તું શિવરૂપ.
જ્ઞાન વિના જે મોક્ષ હોય તો	તરશે પથ્થર પાણી રામ
વનસ્પતિ તો સઘળા તરશે	પરોપકારી લે જાણી. તું શિવરૂપ.
મૂરખ ગુરૂથી મોક્ષ હોય તો	તરે અશ્વ ખર પ્રાણી રામ

ઘેટાં બકરાં સધળાં તરશે	જૂગતિ એવી નં જાણી. તું શિવરૂપ.
જ્ઞાન વિના કોઇ નવ તારે	પંડિતને પુરાણી રામ
જ્ઞાન માટે તો ગુરૂજ કરવા	વેદ વદે છે વાણી. તું શિવરૂપ.
પોષણ જ્ઞાન સૌક્યમાં પૂરું	આર જાતનાં પ્રાણી રામ
મનુષ્યમાંતો વિશેષ જ્ઞાન છે	તેથી શ્રેષ્ઠતા જાણી. તું શિવરૂપ.
જ્ઞાની ગુરૂ તો પેહેલો શોધો	રાય રંકને રાણી રામ
જ્ઞાન વગરનો ગુરૂ રૂખાડે	પથ્થરનું નાવ જોમ પાણી. તું શિવરૂપ.
ઇશ્વરનો મારે ને તારે	મૂરખ એવું કહે છે રામ
શુદ્ધ ચૈતન્યને નવ ઓળખીયા	માટે તે દૂપણ દે છે. તું શિવરૂપ.
ઇશ્વરમાં કાંઈ નથી વિષમતા	કરણી સુખ દુઃખ દે છે રામ
પુરૂષાર્થથી તો યત્ન કરે તો	બ્રહ્મ સુખ સેહેજે મળે છે. તું શિવરૂપ.
શબ્દ શીખવ્યા પોષટ શીખે	વગર સમજે શું થાય રામ
સમજીને અંતરમાં જપશે	તેથી તો મુક્તિ પમાય. તું શિવરૂપ.
શુદ્ધ ચૈતન્ય સધળામાં રહે છે	પથ્થર ખડને પ્રાણી રામ
સમ બાવેતો સધળું મળશે	નોત્તમ મૂળ લે જાણી. તું શિવરૂપ.

પદ ૨૫ મું.—કાફી.

સંસારી ત્યાગી આવોરે	વિરાગ તણી વાત કહું,
વિરાગ શાને કહેવોરે	તે તો જટ સમજે સહુ
કોઈ કહે વિરાગી સાધુ	કોઈ કહે સન્યાસી જન
કોઈ આચાર્ય ધ્યાનીને કહે છે	વિરાગ એ છે શુંય
વિરાગ નામ શાનુંરે	વિરાગ વૃત્તિ કોની ગણું. સંસારી. ૧
જતિ સતિ સન્યાસી કહીએ	તેણે તજ્યું છે શુંય
ખાવું પીવું ફરવું હરવું ને	વાતો કરે છે અમૂલ્ય
વિરાગ શાનો લીધોરે	વાંઠા તણી વૃત્તિ કહું. સંસારી. ૨
રાગ તૂટે તો વિરાગજ થાએ	વિરાગી વર્તે છે એમ

ખાતાં પીતાંને હરતાં ફરતાં	વૃત્તિ છે જેમની તેમ
સધળું સરખું માનેરે	ભોગને સુખ દુઃખ સહ. સંસારી. ૩
ભોગ કાળેતો ભોગજ માણે	ને દુઃખ કાળે દુઃખ ૩૫
પણ અંત માંહે સુખ દુઃખ ન	લાગે આ દેહથી અળગો હુંય
એવું અંતર સમજેરે	આત્મ ૩૫ પોતે ખરું. સંસારી. ૪
ત્યાગ લેવાથી ફળ છે યોડું	તે તો કહુંહું હુંય
વાસ્તવ જો ટળી હોય તો	આત્માનાંદ વર્તે ખૂબ
વૃત્તિ વેહેલી ટળતાંરે	સમ ભાવ સધળે બન્યું. સંસારી. ૫

પદ ૨૬ મું.—સાખીઓ.

શુભ ગણી મમ બાત	સમા જન સુણજો હેતે
અમૃત નો કોઠાર	આહાર તો કરીએ નિત્યે
પ્રથમ ભૂમિકા એ રહે	વિવેક અને વિરાગ
શમ કમ શ્રદ્ધા તો વસે	નવ ડશે તૃષ્ણા નાગ. સમાજન. ૧
એ સિવાય વળી વસે	સમાધાન ઉપરામ
તિતિક્ષા તો જાણવી	એથી થશે મુમુક્ષુ બાન. સમાજન. ૨
રાગ દ્વેષ સધળા મટી	સમદ્રષ્ટિએ જોય
વેરી મિત્ર ગણે નહીં	પરબ્રહ્મ બણી ચિત્ત હોય. સમાજન. ૩
આં જઈ કોને પૂછીએ	કોણુ દીએ બતલાય
એવી અંતરની ઉરમી	આરે મળે નિરંજનરાય. સમાજન. ૪
દયાળુતા દિક્ષમાં વસે	ધણ બળે નિષ્કામ
પેહેલી ભૂમિકા એજ છે	શુભેચ્છા એવું નામ. સમાજન. ૫

પદ ૨૭ મું.—સાખીઓ.

લય થાશે સંસાર	યત્નતો કરજો પ્રીતે
નિત્ય લહો આસાર	ગુણ અગણિત ગણી જે
નિશ્ચિન શ્રવણુતો કરે	ગીતા વેદ કે સાંખ્ય,

ગુરુ મુખથી સારજ મહે
જે જે શ્રવણે સાંભળે
મનન કરીને જમાવવા
શુ વિચારે નિત્ય કરે
ખીજી ભૂમિકા એજ છે
આપણુ જનગૃહમાં બને
અમાની તેને ન ઓળખે

ઉપનીષદને વેદાંત. યત્નતો. ૧
તેનો લહે શુભ સાર,
શુદ્ધ ચિત્તે ઠરતો પાઠ. યત્નતો. ૨
જ્ઞાન વિવેક વિરાગ
સુવિચારણા એ ધાર. યત્નતો. ૩
સમજે જે નર યુધ
તેથી થાયે તેનું અશુભ. યત્નતો. ૪

૫૬ ૨૮ મું.—સાખીઓ.

નહીં દેખો સંસાર
માનો આ શુભ સાર
ત્રીજી ભૂમિકા શુભ છે
એ રસ્તેથી ચઢાય છે
શાસ્ત્રો જે શ્રવણે સૂણ્યાં
નિદીધ્યાસથી ઘટ કરી
જગત સ્થિતિમાં ત્રણ છે
બહું જુઠું કંઈ નવ જુએ
તનુ માનસા તેને ગણી
યોગ સિદ્ધ તેનો થયો

ભૂમિકા ત્રીજી જોતાં
નહીંતો ખાશો ગોથાં
એનું ન કોઈને જ્ઞાન
સમિચ્છદાનંદને ધામ. ભૂમિકા. ૧
તેનો કાઢ્યો સાર
તત્ત્વ તણો કરે વિચાર. ભૂમિકા. ૨
તેમાં આ બહુ શ્રેષ્ઠ
નવ થાયે હર્ષકે ખેદ. ભૂમિકા. ૩
છુટયું દેહાભિમાન
થયું શુદ્ધ બ્રહ્મનું જ્ઞાન. ભૂમિકા. ૪

૫૬ ૨૯ મું.—સાખીઓ.

ગુણજો જો જો આપ
ઔપધી જે કો ખાય
ચોથી ભૂમિકા તો સજ્જો
સત્ત્વ કાંઈક નજરે પડે
યુક્તિ નિર્મળ થાય છે
ધૃતિરી નિયમ ઓળખી

સુખ સમજ્યામાં સેહેલું
દુઃખ સધળુંજ તજેલું
સત્વાપત્તિ નામ
થાય આનંદનું તો જ્ઞાન. સુખ. ૧
ઉપજે જ્ઞાન વિરાગ
ઋષી મુનીએ મૂક્યો પાગ. સુખ. ૨

સિદ્ધી સધળી અહીં વસે	તેથી નવ લોભાય	
સધળું મિથ્યા માનીતે	આનંદે ઉર ભરાય.	સુખ. ૩
સાંખ્ય રીતે એતો થયો	મોક્ષ ખરોજ મનાય	
પણ એ મોક્ષ ગણો નહીં	એતો મોક્ષદાર ગણાય.	સુખ. ૪
સ્વપ્નાવસ્થામાં રહે	આ ભૂમિકાની લેહેર	
અલ્પવિદ તેને ઠહે	સંસારનું તજશે ઝેર.	સુખ. ૫

પદ ૩૦ મું.—સાખીઓ.

સુર તણીતો રીત	શિવમાં વૃત્તિ પૂરી	
મળે જ્ઞાનની ખાણ	સેહેજમાં બને ઝવેરી	
આશક્તિ સધળી ટળી	શોક મોહ તજેજ	
અમૃત ભાવ સેહેજે બને	આનંદે ચિત્ત ઠરેજ.	શિવમાં. ૧
આ ભૂમિકાએ આવતાં	રહે દ્વૈતનો ભાસ	
મત પંથી તેમાં ગણે	મોક્ષ તણોતો નિવાસ.	શિવમાં. ૨
ખરો મોક્ષ તેમાં નથી	ભાવ સુધી તો બપ	
મથ જીવ બન્યા રહે	તેથી તો બગડે બેય.	શિવમાં. ૩
કારણ દેહ વિષે રહે	અસં શક્તિ ધામ	
દેહ અધ્યાસ સેહેજે ટળે	અલ્પ વિદર એનું નામ.	શિવમાં. ૪

પદ ૩૧ મું.—સાખીઓ.

પુરૂષોત્તમની પેર	સેહેજમાં જુગિત જાણી	
આનંદની તો લેહેર	અલ્પ સુખ લેછે માણી	
આનંદ મગ્નતો થઈ રહે	પદાર્થ સર્વનો લોપ	
પદાર્થ કદી દૃષ્ટે પડે	તેને તો માને ફાક.	સેહેજમાં. ૧
દૃષ્ટે સેહેજ જણાય છે	મિથ્યા પુન્ય અરૂં પાપ	
મિથ્યા સગુને સાગવું	મિથ્યા આ સધળો વ્યાપ.	સેહેજમાં. ૨
માયા માંહી સદા રહે	પણ માયાથી દૂર	

અક્ષ વિદૂરીઆન તેજછે	આનંદ મય સધળુ નૂર.	સેહેજમાં. ૩
પદાર્થ માત્ર અધ્યાસથી	દૃષ્ટીમાં દેખાય	
આભાસેજ જણાયછે	ધ્યાન એક નિરંજનસય.	સેહેજમાં. ૪
પ્રારબ્ધ શેષ પૂર થતાં	કૈવલ્યમાંય સમાય	
કારણ દેહે વૃત્તિ રહે	ષદાર્થાભાવની કહેવાય.	સેહેજમાં. ૫

પદ ૩૨ મું.—સાખીઓ.

ગુણ જ્ઞાતા સમજે એમ	સ્વરૂપે એજ સમાયો	
એને નહીં યોગકે હેમ	પૂરણ પદ સેજે પાયો	
હું નહીં તું નહીં તે નહીં	નહીં ભાસ આભાસ	
કાર્યા કારણ બેદ નહીં	શુદ્ધ રૂપએ પોતે ખાસ.	સ્વરૂપે. ૧
અક્ષવિદ વરીષ્ટ તેને કહે	તુર્યગા ભૂમિમાંય	
જ્ઞાતા જ્ઞાનમાં ગણી ગયો	બોધ બોધક નમજે ત્યાંય.	સ્વરૂપે. ૨
આપ નથીને પર નથી	નથી શોક કે મોહ	
દૃષ્ટ દૃષ્ટી કંઈ નથી	પંચ ભૂત તણો ન સમોહ.	સ્વરૂપે. ૩
એ પદનું એધાણુ નહીં	નહીં વર્ણ કે વાન	
અનુભવે તે ઝાળખે	સંસારનું એ તો નિદાન.	સ્વરૂપે. ૪
ત્યાં બેદ નથી બેદુ નથી	નથી ગુર કે જ્ઞાન	
અહંતા કે મમતા નથી	નૌતમ મૂળ એતો માન.	સ્વરૂપે. ૫

પદ ૩૩ મું.

પડવાની પણ પ્રીત ગત મત જુલારે
મારે હરી વિના એક વાત સર્વે સૂતીરે. એ સગ.

પહેલું સણુજે એમ	બાધઓ કહુંછુરે	
પતિ સાથે રાખો પ્રેમ	સાચુ લહુંછુરે	૧
સાચું તો બોલો નિત્ય	જૂઠું ન વદીએરે	
જૂઠું તો જગ નિંદાય	નરકે પડીએરે	૨.

બહું ખોલો નહીં કાચ	રીસ ન કરીએ	
રીસે તો કાપે ઇશ	વેર ન ધરીએ	૩
દુનિયાનો રચનાર	નિરંજનરાયરે	
તેને તો બજીએ નિત્ય	લાગી પાયરે	૪
પતિ પાસે રહીને રોજ	શિક્ષા લઇએ	
તજી કુસંભને કંકાસ	પ્રીતિ ધરીએ	૫
સૌ જનની સાથે પ્રેમ	સરખો રાખોરે	
કાઈ નિદે વંદે તોય	ક્રોધ ન દાખોરે	૬
સાસુ સસરાનું કહેણું	શિરપર ધરીએ	
પતિ સેવા કરીએ નિત્ય	સ્વર્ગે જઇએ	૭
દેહ દુઃખ પડે જો અનેક	સધનાં સહીએ	
પણ નખળાં જનનો સંગ	કદી ના કરીએ	૮
કોઇનું બુરંના ઇચ્છ	સાચું કહુંરે	
ધીરથી વેઠો દુઃખ	શિખામણ દઉંરે	૯
સતીઓ તો સેહેજે શાય	પતિ સેવ્યાથીરે	
ગુણવંતાં સીતામાત	રામ બજ્યાથીરે	૧૦
સતી દમયંતીને ભાળ	પ્રેમે પૂરીરે	
નળને તે જપતી નિત્ય	શોધે શરીરે	૧૧
પ્રથમની આવી ચાલ	હતી બહુ સારીરે	
આ કળીકાળ સંસાર	રીત નકારીરે	૧૨

૫૬ ૩૪ સુ. — ગરબી.

રડે કુટે શું થાય બાઇઓ	રડે કુટે શું થાય	
રડે કુટે દુઃખ ફરે ન પાછું	બમણો જીવ ગભરાય	બાઇઓ.
રડે કુટે પ્રભુ કદી ન રીઝે	આંખ કાનતો બાય	બાઇઓ.
ગરડપુરાણે એમ કહું છું	લીટ લાળતો ખાય	બાઇઓ.

રડવું છોડી ઉઘમ માંડો
 રડવાથી મસાણુ સરખું
 જો ઉઘમ કોઈ નવ સૂઝેતો
 જાણી જોઈને દુઃખજ માગો
 આપ દુઃખથી ખીજ દુઃખીઆ
 દુઃખ સંભાળે દુઃખજ મળશે

બાળક બહુ ખુશ થાય બાધઓ.
 ધરતો ખાવા ધાય બાધઓ.
 સહેજે પ્રભુ બળાય બાધઓ.
 આતે ઝ્યાંતો ન્યાય બાધઓ.
 દુઃખીઓ જીવ મરનાર બાધઓ.
 હરી બજે સુખ થાય બાધઓ.

પદ ૩૫ મું.—ગરખી.

સખી ધર્મ તે પેહેલો બાળોરે
 તેથી મટે જગત જંજળો
 બાધઓ ક્રોધ કળાજુગ કાઢોરે
 તેથી મળે સુખની ખાણો
 સાચી શીખામણુ નિત્ય લઈએરે
 સુખ શાન્તિમાં નિત્ય રહીએ
 સાચી વાત હંમેશાં કહેવીરે
 સુખ લઈએ પ્રભુને સેવી
 સૌથી પેહેલુંતો નિત્ય નહાવુંરે
 સૌનું શુભ થજો એમ ગાવું
 બહુ ખાટું ખાઈ નવ ખાવુંરે
 ભુંડું બોલતાં બહુ શરમાવું
 રોજ વિચાર સારા કરવારે
 દુષ્ટ વિચારને તો તજવા

દયા રાખીને જુગ નિહાળોરે
 સતીપણું સેહેજ હૃદયમાં ધરજોરે
 પ્રેમ ભાવથી છોડજો રાઢોરે
 સતીપણું સેહેજ હૃદયમાં ધરજોરે
 પરદોષ કદી નવ જોઈએરે
 સતીપણું સેહેજ હૃદયમાં ધરજોરે
 જૂઠી ગાળ કદી નવ દેવીરે
 સતીપણું સેહેજ હૃદયમાં ધરજોરે
 તન મનથી પવિત્ર થાવુંરે
 સતીપણું સેહેજ હૃદયમાં ધરજોરે
 ખોટું કરતાંતો લજવાવુંરે
 સતીપણું સેહેજ હૃદયમાં ધરજોરે
 ધરમ તેમને ચિત્તમાં ધરવારે
 સતીપણું સેહેજ હૃદયમાં ધરજોરે

પદ ૩૬ મું.—ભજન.

જ્ઞાન શક્તિએ જોય
 શોધ કરેતો સદ્ગુણ મળશે
 પ્રકૃતિને પિછાની પેહેલો

જીવડા જ્ઞાન શક્તિએ જોય
 મુરખાઈમાં શું ખોય. જીવડા.
 જ્યોતિ પ્રકાશવું જોઈ

વનસ્પતિમાં એજ રહી છે	ઔષધી દુઃખને ખોય.	જીવડા. ૧
પ્રકૃતિના પરમાર્થ મધે	આકર્ષક ગુણ જોય	
આકારપ્રાણ તેમાંજ વસેછે	તો તુંજમાં કેમ નહોય.	જીવડા. ૨
આવું જ્ઞાન ઉપનિષદ મધે	રૂપી મુનીઓએ જોય	
પરમાર્થ વૃત્તિએ મળતું	તું કેમ જગતમાં મોય.	જીવડા. ૩
ધ્રુવ વિશ્વામિત્ર વશિષ્ઠ સરખા	જોયા જગમાં હોય	
પક્ષક માંહેતો જગત પ્રભવે	ડરે અસુર સુર દોય.	જીવડા. ૪
પરમારથજ કાંઇજ	સ્વાર્થે સધળું ખોય	
વનસ્પતિ પૂજા છે જોધી	વિચારીને દિલ પ્રિય.	જીવડા. ૫
તપ તેજ એ એકજ વસ્તુ	આકર્ષક ગુણ દોય	
ોયે તુંજમાં ગુપ્ત રહે છે	સુખ દુઃખમાં સુ સેય.	જીવડા. ૬
આશક્તિ ચૈતન્ય આત્માની	ચૈતન્ય સૌમાં હોય	
મનુષ્ય જ્ઞાનથી ખેંચે તેને	મૂલ રૂપને મ્હોય.	જીવડા. ૭

ગરખી ૩૭ મું.—તિથીઓની.

પડવે તે પહેલું બણજોરે	નીત સુખમાં વશીએ નારી
ખીજો તો ખીજુ કહુંછુંરે	સુખે મજાશે ગીરધારી
ત્રીજોતો ટેક ધરીનેરે	પતિપ્રેમ રાખો ધારી
ચોથે તો ચતુરા ચેતોરે	રીસ કરે નખળા નારી
પાંચમે દેહ ધરીનેરે	સંગત કરીએ નિત સારી
છઠેતો છાતું કહુંછું રે	નહાવું ધોવું દિલ ધારી
સાતમે સોહાગણ સૂણજોરે	સાચું ખોલો સંસારી
આઠમે પ્રીત ધરીનેરે	નિંદા છોડે શુદ્ધ નારી
નોમે તો નક્કી કરવું રે	દયા ધરો ચિતડું વારી
દશમે દાન કરીને	પિયુ જમાડી જમનારી
આ એકાદશી ઉપવાસીરે	હરી મજાશે મન મારી

બારશે બાળા બળવું
તેરશ તન તપાસો
ચૌદશે ચતુરા ચેતો
પૂનમે પૂરણ રાખો
પંદર તથો થઈ પૂરી

કુડ કપટથી રો હારી
બુંદું બોલે કલટા નારી
અવગુણ મૂકો વિસારી
શિખામણ આ સંભારી
સુખથી શીખજો સૌ નારી

પદ ૩૮ મું.—ગરબી.

સોમે તો શીખ દેડ સારી રે
પિયુની શિખામણ માનીરે
મંગળે મંગળ થાશે રે
સાચે તો રાચે રામરે
બુધે તો સધળું સહેવું
ધીરજથી સધળાં વેઠો
ગુરૂએ ગળવાં થમનેરે
વણુ કામે બહાર ન જમ્યો
શુકરે સાચું ગણજો
ગુઠામાં શાની માયારે
શનીએ શાન્તિ ધારજો
દંદ્રીએ કબજે રાખો
સ્વીએ રીત ધરીને રે
આનંદે નિત્ય રહેશે

નિત્ય બજાશે મોસરી
હરી હરી જપજો નારી
જો છોડી નિંદા ચોરી
રીસે કોપે ગીરધારી
સુખ દુઃખો જો જો આપે
ગીતા વિષેતો કહે બાવે
ધર કામે નિત્ય ફરીએ
વિના ગુને હલકા થમ્યો
હરિ વિનાનું સૌ જૂઠું
ક્રોધ કરે મુણનું બુઠું
દયા ધણી રાખો દિલમાં
ફરી બમો નહોં આ બવમાં
નાહી ધામને ચિત્ત શુદ્ધ રાખો
મુઆ પછી સુખ બહુ દાખો

પદ ૩૯ મું.—ભજન.

જૂઠી તો બાજી ગમાર કેમ તેં સતમાની (૨૬) જોને.
ક્યા જૂઠી માયા જૂઠી જૂઠો સકળ સ્નેહી રામ
માત પિતા ચોર બગની જૂઠી જૂઠી પ્રીતને પ્યારી કેમ તેં સતમાની. ૧
સગું સૌ સ્વારથને છાંછે છાંછે સંપત મેલા-રમ

જે સંપત ખાવા નમજે તો	નિત્ય બંધાયે દાવા. કેમ તે. ૨
તેવાને તું માઈ કહેતો	તેમાં તારું શું છે-રામ
તારૂં હોયતે સાથે આવે	મુએથી અળગું રહેછે. કેમ તે. ૩
તુજ ઈંદ્રીઓ જૂઠી કહીએ	પ્રાણ મન છે જૂઠાં-રામ
ગાડી ચક્ષતાં ઝાડ ચક્ષતહે	સાચું ગણે જન છુડાં. કેમ તે. ૪
બુદ્ધિ પળમાં બગડી જાયે	અભિમાનતો અંધો-રામ
પ્રાણ પલકમાં દૂર પળાયે	મન જનમનો અંધો. કેમ તે. ૫
નોકર તુજ વિકારી કહીએ	તું તો તેથી જુદો-રામ
તું તેનામાં કેમ બળે છે	તેણે તને ખૂબ ખુદો. કેમ તે. ૬
સકળ જૂઠા તુંજ નોકર કહીએ	તુજને નવ ગણકારો-રામ
રાવ છતાં તું દાસ બન્યો છું	ધ્વિજાનું બળ નવ જાણે. કેમ તે. ૭
ધન્ય શક્તિ ખૂબ ધરીને	નોકરને વશ રાખો-રામ
સકળ શિરોમણી સહેજે થાતાં	બ્રહ્મ સુખ નિત્ય આપો. કેમ તે. ૮

૫૬ ૪૦ મું—ભજન.

મૂરખાનો મેળો તપાસ	જમદાર તે જોશી (દેક) તુંતો.
દુર્ગુણ સધળા પાસે રાખી	સદ્ગુણ નાંખે તોડી
પાંચ પલકમાં પ્રાણ છૂટતાં	સંપત્તી સધળી છોડી. જમ. ૧
સંતોષને તો શત્રુ ગણતાં	તુષ્ટા નારી પાળી રામ
ક્રોધ બંધુની કોટ ન છોડી	દુઃખ આવ્યું જે નિહાળી. જમ. ૨
હરામીથી લક્ષ્મીને હસ્તો	ચોરી ચુગલાઈ દહાડી રામ
કુડ કલેશથી કદી ન બીડીતો	સંત સંભાધે રાહી. જમ. ૩
પરનારી પત્નિ મય ગણતો	જન સહ શત્રુ ગણતો રામ
મોહ માયામાં અંધ બનીને	દેહાભિમાનને બણતો. જમ. ૪
દુર્વ્યસનોની સગાઈ કરતા	મંદની મિત્રાચારી
આળસને અળગું નવ મૂકે	લક્ષ્મીને નાખી માસી. જમ. ૫

(૪૪)

લોભ પિતાને પાસે રાખે
દયા દાનને દૂર કર્યા છે
નરક ખાણમાં વાસો કરવા
નરક કીડો તો નરકે રાખે

માતા કપટી વાણી
વસવું નરકની ખાણી. જમ. ૬
ગુણ સંધર્થા સારા
જીઓ મૂરખના તમાસા. જમ. ૭

પદ ૪૧ મું.

મંદાકાંતા.

જ્ઞાને જોતાં મનતું સમજે	ત્રિગુણાત્રિ પતિને
સંતોષોમાંજ ચિત્ત વસતો	સેહેજે ઉંચી ગતિને
સંતો સગે સહજ વિચરું	તો વળી શુભએથી
સુવિચારે સહજ રમતમાં	ખેલ ખેલું સુખેથી
ત્રિગુણોએ સર્વશ બનતું	તું ફર્યો જાળ ફર્યે
ગીતા માહે વચન વદતા	તું ખરો શિવરૂપે
શાન્તિ માટે કહ્યું અર્જુનને	તે તું જોને વિચારી
જ્ઞાની વિના જન કદી ન ગણો	સુખિયો દેહ ધારી

પદ ૪૨ મું.

શાર્દૂલવિક્રિડિત.

હે અદ્વૈત અનાદ આપ નૂરથી
ભાસે છે સધળે વિચિત્ર રચના
વિચારેજ દિસે છે ભાસ સધળો
ભાસે ભાસ્કર સલ રૂપ રચના
તેવું આ જગજાળ રૂપ રચના
સાચું રૂપ જણાય તોપણ સદા
દેખાતી સ્વપ્નાંત રૂપ રચના
તોએ જગૃતમાં કદીન દિસતી

અઘાંડતો વિસ્તર્યું
જાણે બન્યું છે ખરું
નિરે પ્રતિબંધ છે
તો એજ અનિત્ય છે
માનુજ ભાવે કર્યું
ખોદુંજ એ વિસ્તર્યું
જાણે બની છે ખરી
એવીજ સૃષ્ટિ ઠરી

૪૩ મું.—સવૈયા.

મનને નિદીધ્યાસે કરીને	અહંપદનો કરતું ત્યાગ
નિરંજન નિર્લેપજ સમજી	સ્વાર્થ તણો તું તજીદે ભાગ
સંયોગ કરણને પૃથ્થકરણથી	નિશ્ચાત્મક બુદ્ધિ જ્ઞાન પમાય
પરમાણું જન શરીર છે તે	ઘડી ઘડી બદલાતું જાય
પ્રકૃતિના સંયોગી કરણે	પંચ મહાબૂતમાં શક્તિ થાય
તેની ગતિ રથૂળ દેહે આવી	મનને તેતું જ્ઞાન જણાય
મનથી જે જે ઘટ કરે તે	ફરી ભોગવે ધરીને દેહ
ઈચ્છા શક્તિતું બળ વાંપરતાં	મનને તો બદલી દે તેહ
આહાર વિહાર વિધાને સ્થાને	મન બદલાતું નિત્યે જાય
બુદ્ધિમાં વિકારજ આછો	તેથી ચૈતન્ય જીવ કહેવાય
જ્ઞાન વડે તે ઘટ થઈને તો	પરબ્રહ્મ બણી લેઈ જાય
સર્વ વ્યાપક શુદ્ધ ચૈતન્ય જાણી	કેવળ પદે સદા સમાય;

૪૪ મું.—કાફી.

અહિંસા તમે જાણારે	અહિંસા તણી રીત કહી
હાલની રીતછે જુદીરે	ખરી વાત બાજુ રહી
અહિંસા દુનિયામાં આલે	તેનો જીવ હિંસાતું ગણે પાપ
પણ એમાં જે વિશેષ અર્થ છે	તેતું કાષ્ઠ ન જાણતા માપ
માપ સઘળું જાણારે	ત્યારે ખરી યુક્તિ ગ્રહી. અહિંસા. ૧
કાષ્ઠ પ્રાણીનો વધ નવ કરવો	તેમજ દ્રોહનો ત્યાગ
મનુષ્ય વિષે સમદ્રષ્ટિ રાખી	તજે દ્વેષ અનુરાગ
અહિંસા તેને જાણારે	ખરેખરી રીત લહી. અહિંસા. ૨
પ્રથમ ધર્મ માનુષીઆ છે	પાળો તમે દધ ચિત્ત
એ પ્રમાણે નવતેં તો	હિંસા ગણોજ ખચીત
વેદ વ્યાસ કહેછે રે	સાચે સાચું ગણો સહી. અહિંસા. ૩

કાયા મન અને વાણીથી ખુરૂન કાઢનું ધાર
 ખુરૂ કરતાં ખુરૂજ થાશે ગમણોજ ખાઇશ માર
 માનો કહ્યું મારૂંરે નફો એમાં કાંઇજ નહીં. અહિંસા. ૪

પદ ૪૫ મું.

વૈદરભી વનમાં વલ વલે એ રાગ.

આરે જગતમાં રહેવું નથી	એમ નક્કી માન	
એક દિન એવો આવશે	જાવું પડશે રમશાન.	આરે. ૧
નહીં જાણે તુજને થવા	નહીં નામ નિશાન	
જેમ તારા પૂર્વજે ગયા	તેમ તારું તું માન.	આરે. ૨
પુન્ય પાપ સાથે આવશે	નહીં કાંઈ ખીજું સાથ	
સગાં સહોદર રહી જશે	પછાડીને હાથ.	આરે. ૩
અતિ પ્રિય તારી વસ્તુજે	મેળવેલી પ્રયત્ન	
જતન કરીને સંધરી	પડી રહેશે તે અત્ર.	આરે. ૪
અરે ઓ પામર પ્રાણીઆ	ઉઘાડીને જો ચક્ષ	
જૂઠી માયા જૂઠી દેહછે	જૂઠું છે સરવત્ર.	આરે. ૫
જૂઠામાં શું મોહી રહ્યો	આખર જૂઠું તે જાણુ	
શા માટે વળગી રહ્યો	નાશવન્ત એ માન.	આરે. ૬
સાચી વસ્તુ તું વોહોરી લે	ખરી કરીને ખોજ	
મિથ્યા સઘળી માનજે	દુનિયાની મોજ.	આરે. ૭
સદાચરણથી ચાલીને	કર ભક્તિ હમેશ	
જેથી આ બવ સિંધુને	આખરે તું તરેશ.	આરે. ૮
પાપ પ્રપંચનું મૂકી દે	મૂકી દે અભિમાન	
કામ ક્રોધ લોભ મોહને	તજ દે ધરી જ્ઞાન.	આરે. ૯
સારાસાર વિચારીને	કરવું જોઈએ તે કર	
ત્રિગુણ મુક્ત થવા પછી	મોક્ષ માર્ગ વિચર.	આરે. ૧૦

૪૬ મું.—જાવણી.

શું બેસી રહ્યો ઓ મૂર્ખ	ઉધું શું ધાલી	(૨)
નકી જવું પડશે સત્ય,	હાથ બે ખાલી. શું બેસી.	
નહીં આવે તારી સાથ,	પામરા પ્રાણી	(૨)
શું ઉઘે સુસ્ત નાદાન,	કરી ધૂળધાણી. શું બેસી.	
સહુ પડી રહેશે આંહી,	વસ્તુ તુજ પ્યારી	(૨)
માખાપ સગાં સહુ સાથ,	કુળવધૂ તારી. શું બેસી.	
રહેશે ચોળીને આંખ	જાણુ મન મારા	(૨)
આ દેહ પછી શા થશે	હાલ ઓ તારા. શું બેસી.	
માટે બજી ક્ષેતું ધરા	માની બનીને	(૨)
ત્રિવિધિ તાપ તું ખોઈશ,	બ્રહ્મ ચીનીને. શું બેસી.	

૪૭ મું.—રાગ કાફી.

આ દેહરૂપી દેવકરે	બનાવ્યું જુક્તિ કરી	
અમૂલ્ય રચના કીધીરે	જેનાથી યોગી કાયા તરી	
પિંડમાં તે બ્રહ્માંડમાં જાણો	જુવે કરીને તપાસ	
ભક્તિ થકી હરી બેટયા સૌને	કોણુ રંક રાણા ને ખવાસ	
મોહરૂપી સાગરરે	તરી ગયા ખરાખરી.	આદેહ. ૧
નરસિંહમેતા તુલસીદાસ અને	કપીર કમાલ નિર્વાણુ	
રોહીદાસકું જાતિ જાણો	બાવિક ભક્ત સુગમ્યુ	
હરીએ નહીં રાખ્યોરે	બેદ તેમનામાં જરી.	આદેહ. ૨
ઘટ ઘટ માંહી વિષુ વિરાજે	વંદન કરતું શુંકી	
કામ લોભ ભમ આળસ નિંદ્રા	થકી જઈશના સુકી	
જાગીને તું જોનેરે	માથે કાળ ફાંસી ખરી.	આદેહ. ૩
માટે રટ તું જગજીવનને	યમનો નહીં સંતાપ	
અદેસિંહ કહે શુર પ્રતાપે	કરવો એહી નિશાંખ.	

તેથી નિશ્ચયે થાશેરે બીતી ખસી જશે પરી. આદેહ. ૪

૪૮ મું.—રાગ ભજન.

૨૮ મન સમ રામ શ્રી હરી દુઃખ મમતા રાખો પરી
ભજન થકી ભવસાગર તરિયા એ વાતું છે ખરી
વેદ પુરાન કુરાન બતાવે સાચી મુંડી ઠરીરે. ૨૮મન. ૧
કહે છે કાંઈક કરે છે કાંઈક નહીં મન નિશ્ચયે જરી
એવા જનની પુદ્ધિ છે બાધ મોહ જાળથી ભરી. ૨૮મન. ૨
ધણા ગયા આપણુ જોતામાં તેમ જાવું છે મરી
માટે ચેત્યો નહીં તું પામરં વાત કાન નહીં ધરીરે. ૨૮મન. ૩
કાળ ચક્ર છે માથા ઉપર ચાલુ ડરીતું ડરી
અદેસિંહ કહે ચેતી ચાલો તો જશે ભવને તરીરે. ૨૮મન. ૪

૪૯ મું.—રાગ ભજન.

સંતો જ્ઞાન માંહી ખૂબ ખૂબ ઝીલો આદેહમાં પેખીસોરે પેખીસો
પ્રથમ પ્રેમ તણા બેદ બે કહાવે સગુણુ નિર્ગુણના રૂપમાં સહાવે
એવા નિરાકાર સાકાર રહાવે આદેહમાં પેખીસોરે પેખીસો
સગુણુ રૂપમાં તે હરીહર પેખો રામકૃષ્ણ આદિ ખીજાં પણ લેખો
એ ભક્તિએ ઇચ્છીત ફળ દેખો આદેહમાં પેખીસોરે પેખીસો. ૨
નિર્ગુણુ અદ્વય અવ્યક્ત પુતી ધારી આપે ભક્તિ થકી મોક્ષ સુખકારી
અખંડ જ્યોતપર જાઉં બક્ષીહારી આદેહમાં પેખીસોરે પેખીસો. ૩
શ્રવણુ કીર્તન સમરન દાસ્ય ભક્તિ પદસેવન અર્ચન સાંખ્ય શક્તિ
આત્મ નિવેદન વંદનની જુગિત આદેહમાં પેખીસોરે પેખીસો. ૪
એવા બેદ ભક્તિ તણા નવ જાણી ચાહ ધરી શ્રવણુ કરે નિત્ય વાણી
સંતજનો જે ગયા છે વખાણી આદેહમાં પેખીસોરે પેખીસો. ૫
પ્રેમનો પ્રવાહ ઉછળે ઉમંગે વિના વિશ્વ નહીં ચિત્ત અનુરંગે
લેશ માત્ર નહીં. ભવ તણા તુરંગે આદેહમાં પેખીસોરે પેખીસો. ૬

એકાગ્રતા વિષે ધ્યાનને સુહાવી	નિવૃત્તિ થકીજ શ્રેષ્ઠ પૂર્ણ સાવી
રૂઢ્યાકાશના વધે રહ્યાછે ભાવી	આદેહમાં પેખીલોરે પેખીલો. ૭
યોગ વિદ્યા તણા સાધનો તપાસી	હઠ રાજયોગ જાણે છે વિલાસી
એના જુદા જુદા ભેદ લો હુકાસી	આ દેહમાં પેખીલોરે પેખીલો. ૮
હઠયોગ તણા આઠ અંગ જાણો	એ આઠના વિભાગોને પ્રમાણો
શુદ્ધ આત્મા વિષે થશે એક તાણો	આ દેહમાં પેખીલોરે પેખીલો. ૯
કહે ઉદેસિંહ વધુશું વખાણી	તત્ત્વજ્ઞાનથી વિચારો ખૂબ ખાણી
થશે બ્રહ્મરૂપ ખરેખર જાણી	આ દેહમાં પેખીલોરે પેખીલો. ૧૦

રાગ કાફી—૫૦ મું.

અવિનાશી ગોતોરે	માંહી બેઠો માણે
કુટીલતા નવ જાણેરે	નાહક માથે તાણે
તદરૂપ એતો રહ્યો સાક્ષીવત	એને ન પુન્ય કે પાપ
સમજી એવું સત્યને જાણે	મટશે ત્રિવિધીના તાપ
જાપ એવો જાપોરે	ખરેખર પ્રમાણે. અવિનાશી. ૧
અકલ ગતિ માયાની જાણો	સાપર ઉંટ નિદાન
ચતુર વિવેકી બચીને બેઠા	મૂરખ સુલ્યો બાન
જ્ઞાન નહિ લાધ્યુંરે	અંતરઉભરો આણે. અવિનાશી. ૨
મિથ્યા મોહથી શું વળવાનું	તજ્ય તું આ જન્મજા
સપડાઈ ફંદામાં ફસીમો	પારધી કેરા ખ્યાલ
ફાગ ફાંદાં હાવેરે	દરાયો ન બરે ભાણે. અવિનાશી. ૩
દેહ તણો આ મન રાજા છે	વશ કર તું નિરંધાર
ઉદેસિંહ કહે થાશે નિશ્ચે	બેઠો તારોપાર
સાર એ છે નક્કી રે	દેખાડું તાણે તાણે. અવિનાશી. ૪

રાગ કાફી—૫૧ મું.

આ કર્મ થકી તું હારેરે	જ્યારે તું તુજને ખુઝે
તું કોણુંએ જાણે રે	ત્યારે તો તને ખરી સૂઝે
કામ કાષ્ટને દૂર કરીને	સત્યથી માઝ સહાય
માયા મોહમાં નહીં ફસાતાં	ક્યા ધર્મ દરસાય

પરોપકારનાં મુન્યરે ખરી પાતતો સુઝે. આ કર્મ. ૧
 સુકૃતનો જ્યારે સંમહ કરીને દુષકૃત નાંખે ટાળી
 ખુદિ શુદ્ધ થઇ જ્ઞાન પમાડે ત્યારે તિમીર નાશે ભાળી
 આ વિષ્ણુ સાધન સાચું રે મોહનો ધાવ નવ રૂઝે. આ કર્મ. ૨
 ક્યાંથી આવ્યોને ક્યાં જવાનો તેનાં કારણનો કરને તપાસ
 દેહ તત્વ વિચાર કરેથી જ્ઞાનેન્દ્રી પામે ઉજ્જસ
 સારા હાથ લાગ્યોરે હરી રમરણુ કીજે. આ કર્મ. ૩

ભજન—૫૨ મું.

નાથ કેશે ગજકો બંધ છોડાયો એ રાહ.
 પામર તન તારું જોને તપાસી રૂઢ્યમાં છે અવિનાશી. ટેક.
 નામ તણો મહિમા છે મોટો ખંતથી જોને તપાસી
 લોભ મોહ બ્રમણુને છોડી થઇજી બ્રહ્મ ઉપાસી. પામર. ૧
 અંડ બ્રહ્માંડ તે પિંડમાં જણો કીધી ખૂખી ખૂખ ખાસી
 સંત વિવેકી સેહેજે ભવ તરશે શઠદંબી ફરશે ચોરાશી. પામર. ૨
 કર્મ કરી પુરુષાર્થ કરવા યતનથી જ નહીં ત્રાસી
 સીંચીત ફળ અનાયાસે મળશે ક્યાંતું જવાનો નાસી. પામર. ૩
 માટે રટ તું જગજીવનને જે સચરાચરનો વાસી
 અદેસિંહ કહે આખર ટાણે ભુલી જશે બદમાસી. પામર. ૪

રાગ વજ્રજરે. દેશી—૫૩ મું.

જગજીવન જુગતે જાણી સમરો નિત્ય પામર પ્રાણી
 બહુ નામી નામ અનંતા છો દયા સિંધુ ગુણવંતા
 શેષ શંકર રહ્યા વખાણી જગજીવન જુગતે જાણી. ૧
 સચરાચર વિશ્વ વિધાતા જડ ચૈતન્યના પિતુ માતા
 નહીં માયા ક્રોધ એધાણી જગજીવન જુગતે જાણી. ૨
 વળી દામ ન કોડી બજતાં મિથ્યા ભવસાગર તજતાં
 કર રટન રામનું વાણી જગજીવન જુગતે જાણી. ૩
 છો અનાથના આધારા સમ વિષમ નહીં ક્રોધ પ્યારા
 હરી જનને લીધા તાણી જગજીવન જુગતે જાણી. ૪

તુલ્ય કૃતિ ધણી ખુબ ખાસી રહ્યા ધટ ધટમાં તમો વાસી
કહે ઉદેસિંહ વખાણી નગજીવન ગુમતે નાણી. ૫

કુમરી—૫૪ મું.

શ્રી સમિચદાનંદ સમંતરું	નાહક ગોથાં ખાતાહે.	ટેક
રૂઢ્ય કમળમે રહે નિરંતર	અંતર્યામી દાતારે	
પ્રેમ વિના નહી કોઈ પાયો	જગમે જાડી ખ્યાતારે.	શ્રી. ૧
અધમ ઉધારણુ બવકે તારણુ	મિથ્યા મોજ બતાતારે	
ઉતરેગા કોઈ સંત વિવેકી	પીછે શઠ પછતાંતારે.	શ્રી. ૨
બ્રહ્મ જોતી એ સત્ય રૂપહે	અગમ અચંખા દીખાતારે	
દયા કરે જાપે દામોદર	સો યાત્રી જત પાતારે.	શ્રી. ૩
મિથ્યા કહે સખીજન બવકો	જન ખુબ ધસડાતારે	
સેહેજ ઉપાય કરે નહી કોઈ	લખ ચોરાશી જતારે.	શ્રી. ૪
ખીના મોલ અનમોલ મીલેસો	પુરુષાર્થ નહી હોતારે	
રંગ ભોગ ખટરસ મીઠરસમે	લાખો નગદ ઉડાતારે.	શ્રી. ૫
બાર બાર કહુમે કેતો	જનમ જનમ દુઃખ પાતારે	
ઉદેસિંહ કહે મોક્ષ છોરી કે	નાહક મુડી ગુમાતા રે.	શ્રી. ૬

લાવણી—૫૫ મું.

ચેત ચેત તું પામર પ્રાણી	કયા મોજ શોખમાં શીરતાહે	
જાઈ શીજર શીર લગી સ્વામજલ	સમજ સમજ પીછતાહે	
પાવ પલકકી ખબર નહીં ચોર	આજ કાલ ખીતલાતાહે	
કપટ કાલકી અપટ ભગે જળ	લપટ દીલ મુઝાતાહે.	ચેત. ૧
જ્ઞાન દીયા હરને સખ જનકો	કયા બિના બિચરે મીલતાહે	
કપીકંઠ મુક્તામતી જેસે	ગાંડુ સીખ કળ રખતાહે.	ચેત. ૨
કરકે કંકન ધરે કાંતપે	ઝાંઝર ગલે લગાતાહે	
પંચ વિષયમે શીરે મસીહો	જાલીમ જોર દીખાતાહે.	ચેત. ૩
કયા કરાર કર આયા મુસાશીર	નહી ખ્યાલ કહુ ક્યાતાહે	
આખીર કેજ બગડે નગારે	સોચ સોચ ખીરખાતાહે.	ચેત. ૪
દાન ક્યાએ નગદ સોદાહે	ધર્મ ધીર સુખ રખાતાહે	

(૫૨)

હુંડ હુંડ લેવે પંછેર
કામ ક્રોધ મગફરી નિંદા
કહે ઉદેસિંહ ઇનદુષ્ટકુ

આવા ગમન મીટ જાતાહે ચેત. ૫
એ તરકર સળકું ફસાતાહે
ક્રોધ દફે કરકે સુખ પાતાહે. ચેત. ૬

રાગ દેશી વણજરો—૫૬ મું.

ગાફલતા તબ્ય પ્રવાસી	શિરપર છે મર્ણુની ફાંસી	
સ્વભાવતમાં શું ભુલ્યો	કાં ફરે છે નાહક કુલ્યો	
એથી આખીર થાશે ઉદાસી	ગાફલતા તબ્ય પ્રવાસી.	૧
સ્વારથ સંબંધે સુખ જાણી	માયાવિ થયો ધૂળધાની	
પછી પાછળથી પરતાશી	ગાફલતા તબ્ય પ્રવાસી.	૨
કાલ તાણું કાર્ય કર આજે	શુભ કરવાનું ને રાજે	
જ્ઞાન ચક્ષુથી જોને તપાસી	ગાફલતા તબ્ય પ્રવાસી.	૩
જીવ શિવ નથી એ જુદા	જેમ પાણીને ખુંદ ખુંદ	
ઘટ ઘટમાં એ અવિનાશી	ગાફલતા તબ્ય પ્રવાસી.	૪
દિલ દયા પરોપકાર કાજે	નથી સ્વારથ બુદ્ધિ જરાજે	
તે તો થયા છે કૈલાસવાસી	ગાફલતા તબ્ય પ્રવાસી	૫
મન ચંચળને અહી લીજે	જેથી કારજ સધણું સીજે	
રહે બ્રહ્મ સ્વરૂપ પ્રકાશી	ગાફલતા તબ્ય પ્રવાસી	૬
ભવ સિંધુ પ્રયાસ કર ખાંતે	સત્ય ધર્મ ધીર શુભ શાન્તે	
જેથી ટળે ભાઇ ચોરાશી	ગાફલતા તબ્ય પ્રવાસી.	૭
નૌતમ જ્ઞાનને શોધો	સત શાસ્ત્ર તણા ને બોધો	
કહે ઉદેસિંહ તપાસી	ગાફલતા તબ્ય પ્રવાસી.	૮

૫૬ પાઞ મું.—રાગ સાખી.

સૂણો ઉપાસનાની રીત	ગુણજો સર્વે ભાઈ	
વર્તે એ પ્રમાણે નિત્ય	પુરણ પદ સેજે પાછ.	ટક.
માયિક કાર્યથી પરવરી	મનને રાખો શાન્ત	
શુદ્ધ ચૈતન્ય ને બ્રહ્મ છે	તેનું ધ્યાન ધરો છોડી બ્રાંત ગુણજો.	૧
એવી બ્રહ્મની ને સ્તુતી	તે ઉપાસના કહેવાય	
તેનું જો સેવન કરો	તો પરમાત્મા ઓળખાય.	ગુણજો. ૨

ઉપાસનાના બેદ છે
તેનો મર્મ તમે સુણો
માયિક વૃત્તિ છોડીને
ચિત્ત રાખીને સાંભળો
દ્વૈત ભાવતો કાઢીને
એવું તો કરવા થકી
સૌની સાથે પ્રેમથી
તેનું તો રૂપી મુનીઓ
જે જે શ્રવણે સાંભળો
એકાંત સ્થાને વિચરવું
એવી રીતે નિત કરો
ખોળો છો જે માર્ગને
માટે સુખ બધુંઓ
તો પછી તમને કરે
એ રીતે દુકે કહ્યો
નૌતમ મૂળને જાણવા

સજ્જન નિર્જન નામ;
જે સમજેથી મળશે જ્ઞાન. ગુણગો. ૩
કરોને સત સંગ રાજ
વિષય ચરચા મોહી મોજ. ગુણગો. ૪
રાખો બ્રાત્ર ભાવ
થાશે જ્ઞાન તણો જમાવ. ગુણગો. ૫
પ્રાર્થો પ્રભુ નિષ્કામ
કહે સજ્જન ઉપાસના નામ. ગુણગો. ૬
ધર્મ તણું વૃતાંત
મનન કરો બહુ ખાંત. ગુણગો. ૭
એકાગ્રતાનો સાથ
સેજે આવે તમારે હાથ. ગુણગો. ૮
છોડો માયા ખ્યાલ
નિર્જન ઉપાસના ન્યાલ. ગુણગો. ૯
ઉપાસનાનો મર્મ
દયા રાખી કરો શુભ કર્મ. ગુણગો. ૧૦

પદ ૫૮ મું—રાગ વણજરો દેશી.

પ્રભુ અનહદ રચના તારી, નથી ચાલતી મતી કાંઈ મારી. ટેક.
વનરપતિ અને સૌ પ્રાણી, વળી સારતા મર્વત ખાણી;
ખીજાં કામ કીધાં બહુ ભારી, પ્રભુ અનહદ રચના તારી.
તેં ઉત્તમ એ બહુ કીધું, સાફ જ્ઞાન મનુષ્યને દીધું;
એવું કહે છે સંત પોકારી, પ્રભુ અનહદ રચના તારી.
દીધું જ્ઞાન તને બહુ સાફ, મૂરખ કેમ લાગે ખાફ;
માટે કાઢ તું બુદ્ધિ નહારી, પ્રભુ અનહદ રચના તારી.
પામર જન એવું કહે છે, હરી સુખ દુઃખ સૌને દે છે;
જરા નથી જોતા વિચારી, પ્રભુ અનહદ રચના તારી.
દીપ પ્રકાશ સૌને દે છે, પણ પોતે અળગો રહે છે;
તેમ સ્થા છે ગિરિવરધારી, પ્રભુ અનહદ રચના તારી.

શિવ તારા નિયમ જે જાણે, તેને માયા તો નહીં તાણે;
 તું તો રહ્યો છે નિરાકારી, પ્રભુ અનહદ રચના તારી.
 પાળો નર નારી સૌ હેતે, કર્તાના નિયમ જે છે તે;
 વર્તો નિયમ ધીરજ ધારી. પ્રભુ અનહદ રચના તારી.
 સૌ સંત તર્પા એ રીતે, માટે વિચારી લો તે પ્રીતે;
 નિશ્ચે જાશે તમે તે ઠારી, પ્રભુ અનહદ રચના તારી.
 સૌ અહંતા મમતા છોડી, નમો પ્રભુને ખેડ કર જોડી;
 તારા ગુણ ગણતાં જાઉં હારી, પ્રભુ અનહદ રચના તારી.

પદ ૭૧ મુ.—રાગ કાફી.

સત્ય ધર્મને પાળોરે, નાનાં મોટાં નરનારી;
 ધીરજ રાખી ધરજોરે, ઉતરવાને બવપારી. ટેક.
 નથી ધર્મ એ નવોજ કાઢ્યો, પણ હતો પહેલાંનો;
 વદ પુરાણો શાક્ષી પૂરે, નથી એ હમણાંનો;
 મૂરખ નવ માનેરે, હઠ કરે બહુ બારી; સત્ય. ૧
 સત્ય ધર્મમાં જઘને બળ તું, ઉત્તમ મળશે જ્ઞાન;
 જ્ઞાન ખડગથી મનને મારો, મારો ક્રોધ અભિમાન;
 લોભ મોહ મારોરે, મારો તૂણા દુઃખકારી. સત્ય. ૨
 પ્રાપ્ત્યીક સામાજિક સ્થિતિ, રાજકીય ધાર્મિક;
 ચારે સ્થિતિ ઉત્તમ પામે, ધર્મ જે પાળે અધિક;
 રૂપી મુની કહે છે રે, વારે વારે પોકારી; સત્ય. ૩
 સત્ય ધર્મથી મોક્ષજ મળશે, ભેદ નથી લગાર;
 કપીર નરસૈયો ખીજ સૌ સતો, એથીજ ઉતર્યા પાર;
 માટે જે ને જગીરે, કાર્ય એતો સુખકારી; સત્ય. ૩
 મૂળ કર્તાને અળગો રાખ્યો, માયાને રાખી પાસ.
 માયાના ખેલમાં—બહુ ગુન્ચાયો, કરવાને નરકે વાસો;
 તેમાંથી ઉગરવારે, કંઈક કરો વૃત્તિ સારી; સત્ય. ૫
 મીઠાની સાટે હરી મળે છે, કેમ નથી લેતો શુભાર.
 અંતકાળે જ્યારે જમડા આવશે, પડ્યો કરશે પોકાર;

સાથે કોઇ નહીં આવેરે, માતા પિતા ધરખારી; સત્ય.૬
માયા મમતા સર્વે તજીને, ધર્મથી પામો વિશ્રામ;
સારી કરણીએ સુખજ મળશે, જ્ઞાને પવિત્રજ ધામ;
જન્મ મરણ નહીં આવેરે, જ્ઞાની જોઈયો વિચારી; સત્ય.૭

પ્રથમ ભાગ સંપૂર્ણ.

ભાગ ૨ જો.

પદ ૧ છું.

અરતું મેં સંતસમાજ જીનકી જ્ઞાન કચેરી.
સંતોષ તપ્તપર મન રાજ વિવેક બડા દરવાની;
જગ મગ જોત છતર બિરાજે, મુકતા ભરત જ્યાં પાણી જીનકી. ૧
લોભ મોહકો શહેર ઉજાડો, માયાકો મુડ મુડાવો રામ;
કામ ક્રોધકુ ગરદન મારો એ સાહી અદલ ચલાવો. જીનકી. ૨
પાંચ માર પચીસ વશકર લે, સાચા હેઠેરાયા રામ;
ઈંગલા પીંગલા કરત ચાકરી, ગગન મંડળ મઠ છાયા. જીનકી. ૩
ત્રીજી ત્રણ ત્રિવેણી સંગમ, અગમ એક અસ્થાના;
આશા તૃણા જે કોઇ મારે, સોહી કરત અસનાના. જીનકી. ૪
દુઃખપર દયા બચન કર સીતલ, તનકી તપત બુઝાવા (રામ)
ક્ષમા બિછાન શબ્દ સિપાઇ હરજીકા નામ ખજાના. જીનકી. ૫
કહેત કપીરા સૂણુ બાઇ સાધુ, આપ દહે નિરવાણા રામ;
એ પદકો કોઈ અર્થ વિચારે, પોંચે અગમ અસ્થાના. જીનકી. ૬

પદ ૨ જી.

મરી જીવું છે માયા મેલીરે, મરી જીવું છે માયા મેલી (૨)
કાયા તમારી કેશવર્ણી, (૨) નહોતો વાપી છે વિખે વેલીરે. મરી. ૧
ધાધ ધૂતીને ધન બેળુ રે કીધું (૨) સાથે નહીં આવ અધેલીરે. મરી. ૨
કોઇતો બનાવે બાગ બગીચા (૨) કોઇતો બનાવે હવેલીરે. મરી. ૩
નરભેરામના સ્વામીરે સમરો (૨) પાળતો બધાવો પુર પહેલીરે. મરી. ૪
મીરાં બાઇ દાસ શું કરે લાલ. પ

૫૬ ૩ જી.

દેખા દેખી મત કરો ભાઈરે, જ્ઞાન ગુફી મત હે ન્યારી; (૨) ટેક.
 સુરતા ધરી નટ ખેલ કરત હે, સુરતા ચૂકે તો ભોંયપર ઝરી. (૨)
 મોજ નહીં પાયા ગયા જીવશું, એક પલકમાં જીગ હારી. દેખાદેખી. ૧
 જનક વિદેહીપર આતમ ચીન્હો, રાજ્ય કરીને દુઝા ટાળી;
 એક હાથ સ્ત્રીના ઉરપર, બીજો હાથ અમિ ઝારી. દેખાદેખી. ૨
 વિના સમજ નર સળ કંઈ ખાવે, ઉદર ભરનકા અધિકારી;
 જ્ઞાન ન જાણે વિષ રસ માણે, ખપરમે એકાકારી. દેખાદેખી. ૩
 કોઈ કહે કૃષ્ણ બાળો બ્રહ્મચારી, સોળ સહસ્ત્રનો વિહારીરે;
 એસારે દેખી કોઈ આપ ચલાવે, પડે નરકમાં નરનારી. દેખાદેખી. ૪
 સાચા સંત કોઈ સમજીને ચાલે, વસંત નકી બલીહારીરે;
 કહે રવિદાસ સૌ જગમાં ધુતા, ખેલ કરતહે ખુવારી. દેખાદેખી. ૫

૫૬ ૪ થું.

ખ્યાલો મેં તો પીધારે, લીધો મેં તો લગ્ને કરી;
 પરિશ્રમ પ્રગટયારે, જોયા મેં તો સબરે ભરી. ટેક.
 સત ગુરૂએ શ્રવણ રસ રેડ્યો, ચોંટ્યો છે રૂઢ્યાની માંલ;
 સાંધે સાંધે રસ સંચર્યોરે, રહ્યો છે ઉન મુની ધ્યાન.
 સહેજે સુરતા સુનમારે, ઉતરત નહીં ફરી. ખ્યાલો. ૧
 લાલચ લોભને નહીં મોહ માયા, આવરણ પામ્યો અસ્ત;
 નવ પંદર અબ્યાસે અંતરથી, મીટ ગઈ પીડ સમસ્ત.
 આવરે નહીં જોવુરે, વિના એક બીજને હરી. ખ્યાલો. ૨
 કથની બકની છુટીરે કિરીયા, કહેનાંરે ગાક ગીત;
 ખોલણ હારોરે ખોવાઈ ગયો, આપે થયો છે અદ્વૈત;
 પાલો ગળી પાણીરે, જેમ હતું તેમ રહ્યું ઠરી. ખ્યાલો. ૩
 ગુંગે સાકર ગળીરે ગળામાં, સમજ સમજ પસ્તાય;
 રવિદાસ કહે રસ કુણસોરે, વસ્તુ છે વણ જીભાય;
 ઘટોઘટ ખોલેરે સોહાગ એતો અનેક ધરી. ખ્યાલો. ૪

૫૬ ૫ મું.

અપના કોઈ નહીં હેરે, (૨) બિના રામ રઘુવીર અપના કોઈ નહીં હેરે.

હસ્તિ ચલતા ઘોડા ચલતા, ચલતા નગર નિશાના રામ; (૨)
લીલી પીળા બેરમ ઉડતી, ઓ નર કંઠક સમાના. અપના કોઈ. ૧
કોડી કોડી માયા જોડી, ગર્વકાયા બોતેરા રામ; (૨)
હુકમ હુઆ જદ, રામ રાયકા, લૂંટ લીયા સખ ડેરા. અપના કોઈ. ૨
ગાડી બરી હોંદલુકી ચાલે, પીછે ચલતી ડોલી રાત્ર; (૨)
નદી કિનારે કુંક દીયા, તો જોસી જળતી હોળી. અપના કોઈ. ૩
કહેત કપીરા સુણો બાઈ સાધુ, એ પદ હે નિરવાણી રામ;
એ પદમે જે ચિત ધરે સો, ઉતર ચલે ભવપારી. અપના કોઈ. ૪

પદ ૬ હું.

મુખે રામ નામ રટ લેના સત્ય બોલો જંગલ કેરી મેના. ॥ ટેક ॥
કહાંસે આયા કહાં તુમ જાઓગે (તો) કહાં હે તુમારા ઠીકાના. સત્ય. ૧
મુન્યસે આયે અગમપુર જાયેગે (તો) નાબી કમલ ખીચ રહેના સત્ય. ૨
સાત સમુદર નવસે નદીઓ (તો) સાહેર લહેર સમાના. સત્ય. ૩
બર્યારે આબ ખીચ નવલાખ તારા (તો) સૂર્યકી જોત છુપાના. સત્ય. ૪
કહે બાલાનંદન સત ગુર શરણે (તો) ગુર ગમકા કૃપ લેના. સત્ય. ૫

પદ ૭ મું.

છોડો નગરી બાઈ છોડો નગરી, આયા હુકમદાર છોડો નગરી; (૨)
ધરમરાજ કેરા દૂત ચલતહે, હું લેવીરે કોટડીરે કોટડીરે. આયા. ૧
મેરે જાણ્યું માયા સંગ ચલતહે, ધૂળ મળીરે દમડીરે દમડીરે. આયા. ૨
ધરમરાજ તમે ધડી નહીં વીલાસો, માયા દેખીરે દુનિયાતો. બગડીરે. ૩
કહેત પાલણુરી સંતો નુગરા ન રહેના, અમીરસ ઘોળી ઘોળી. પીના. ૪

પદ ૮ મું.

ખુબ બન્યા તેરા અસમાની જંગલા બાઈ, અજબ બન્યા તેરા;
અસમાની જંગલા સાધુ, માંહી ન્યારા ન્યારા ખેલજી;
નવસે નાડી માંહે બોતેર કોઈ, પારાનો નહીં પારજી;
બંક નાળમાં રમતો દીઠો, ઓતો રોમ રોમ રણકારજી; ખુબ. ૧
પાંચ પચીસ ગુર પુતળી નાચેરે, પાળાનો નહીં પારજી;
દેવજમાં એક દેરી દીઠી બાઈ, નર સુતો નિરધારજી; ખુબ. ૨

મન પવન ગુરૂ ધન ફરકેરે, ઝાલરનો ઝણકારજી; ખુબ. ૩
અધર તખતે મારો સતગુરૂ ખેદા, સત્ય વચન છડીદારજી.
નાભી કમલથી આવે ઉગાધયોરે, ત્રિવેણીમાં બસે ખોલજી;
ગુરૂને પ્રતાપે બણેરે ભવાનીદાસ, નામ તણે નાવે તોલજી. ખુબ. ૪

૫૬ ૯ મું.

દલ દરીઆમાં અખંડ દીવોરે, દેખ્યા વિના તો માઈ મન ડોલે;
બ્રાતુના ભરીઆ ભવોભવ ભુલ્યા, કહોને ગુરૂજી તાળાં કેમ ખોલે;
દલ દરીઆમાં અખંડ દીવોરે, વસ્તુતો છે માંહી અણુ તોલી;
સોહી શબ્દકા કરીદ્યો ગુઝારા, આપ મહીં આલમ ખોલે. દલ. ૧
દલ દરીઆમાં ગુમ ગેખીકે, બાર બાવનપર સ્યામ ખોલે;
અધર તખતપર આપ બિરાજે, સુરતે નુરતે મારા સંત ખેલે. દલ. ૨
પેલારે ભવની તમે જો જો કરણી, ઠીક કરી તમે થડ ઝાલોરે;
ઝળેરે ઝળે તમે શુંરે ભમો છો, મૂળ વિટાણા છે વેલેરે. દલ. ૩

૫૬ ૧૦ મું.

જેણે બળ્યા જદુરાયા, નર એજ કમાયા,
બજન તણાં જેણે ભુવન બનાવ્યાં,
પુન્યના નાખ્યા પાયા નર એજ કમાયા. જેણે. ૧
પાપનું નામ સૂણી વળ્યા પાછા,
ધર્મના કામમાં ધાયા નર એજ કમાયા. જેણે. ૨
પૂરણ બ્રહ્મ સકળ એક બાસે,
સંશય સર્વે સમાયા નર એજ કમાયા. જેણે. ૩
દુર્લભ કહે હરીદાસને દેખી.

૫૬ ૧૧ મું.

રામ રતન ધન પાયોરી, માધ મેંતો રામ રતન ધન પાયો.
ખર્ચે ન ખૂટે વાકો ચોર ન લૂંટે, દિનદિન બડત સવાયોરી;
માધ મેં તો રામ ૧
શિદ્ધિને સિદ્ધિ આદે માલ ખજના, ઓહી ચડતે નહીં પાયોરી; માધ રામ. ૨
ઓહી રતનકી મેને માલા બનાધ, ધર હરદે સુખ પામોરી; માધ રામ ૩
રતન કરીલે પ્યારે રામ રતનકું, હરીશંકર ગુણ ગાયોરે; માધ રામ ૪

૫૬ ૧૨ મું.

કોઇ સંત વીરલે જાણીયું, કોઇ હરીજન વીરલે જાણીયું;
 એ વાતો છે જીણીયું ટેક
 મોટા કુવાડા કાંઇન કાપે, લોડું કાપે છીણીયું ભાઇ;
 એ વાતો છે જીણીયું કોઇ ૧
 વેળુમાંતો ખાંડ વેરાણી, વીણી લાવે કીડીઉં ભાઇ; (૨)
 એ વાતો છે જીણીયું કોઇ ૨
 ગજરાજ હાથી ચાલ ચલતહે, નહીં કાંકરીઉં હીલીયું ભાઇ (૨)
 એ વાતો છે જીણીયું કોઇ ૩
 મોટમમાં લેવાયા જાયે, ધીક કમાયું એણીયું બાઈ. (૨)
 એ વાતો છે જીણીયું કોઈ. ૪
 જીણા થઇને સંત ચાલે, ધન કમાયું એણીયું બાઈ. (૨)
 એ વાતો છે જીણીઉં કોઇ. ૫
 ગુર પ્રતાપે બંજો પીડો, જેની અમરાપુરમાં રહેણીઉં.
 એ વાતો છે જીણીઉં કોઇ. ૬

૫૬ ૧૩ મું.

તેરે ઘટમાં તો સરજનહાર, તું ખોજમન કાય નગરીરે તેરે ટેક.
 જેમ ડુંગરમાં દેવતા, એમ ઘટમાંહે કીર્તાર રામ
 કાયા દેદારકો ખપ કરેતો, ચક્રમક લેકર ઝાર; તું ખોજમન ૧
 દલ દરિયામાં હીરા લાલહે ગુર ગમ સૂઝ પડે રામ.
 ચાર ચોક ખીચ ખડા કનૈયા કોઇ ઝવેરી હાથ ચઢેલ; તું ખોજમન ૨
 ધંગલા પીંગલા શુક્ષ્મણા નાડી, જળ હળ જોત જલે રામ
 અષ્ટ કમલ દ્વાદશકે ઉપર ભરાર તે ગેલ કરે; તું ખોજમન ૩
 કહેત કપીરા સૂણોભાઈ સાધુ આપદહે નિરવાણુ રામ
 આપદકી કોઇ ખોજ કરેતો પહોચે અમરાપુર ધામતું ખોજમન ૪

૫૬ ૧૪ મું.

ચેત સમેરા ખ્યારે ચલના ખાટ મે જનું સખ જૂઠા ઠાઠ; ચેત સમેરા ટેક
 ચલનેકી તતખી નહીં કીની અછી રાયતાય નહીં ચીની

મજલુંકી ખરચી નહીં લીની અળક્યા સોતા ગાફલ ખાટ ચેત સખેરા ૧
જગત સરાયમે કહાં બુલાનો બટીયારીકે રૂપ લોભાનો
તો કુંતો બહુ કોશા બનો, કર સોદા સત ગુર કે હાટ; ચેત સખેરા ૨
રસ્તેમે ઠગ બાગ બનાયા, ખોત મુસાફર વહાં બીલમાયાં
પંચ વિષયકે લાડુ લાયા, મારલીએ સ્વાદનકે ઘાટ; ચેત સખેરા ૩
મિત્ર કુંડુંબ કોઇ નહીં તેરા, એહે સખ સ્વારથકા ધેરા
અહાં નહીં તેરા સ્થિર ડેરા, ચલના હોઇ બેગ ઉચાટ; ચેત સખેરા ૪
મન ચંચલકા ધોડા ડીજે, શબ્દ લગામ તાય મુખ ઢીજે
હોય સવાર બાગ ગહ લીજે, બવ સાગરકા ચોડા પાટ; ચેત સખેરા ૫
અપના કરકે તોએ સમજવું તેરે બલેકી રાહ બતાવું.
કહે કખીર શીર નહીં આવું બાર બાર મેં કહેતા દાટ, ચેત સખેરા ૬

પદ ૧૫ મું.

કોઇ ખબર કરો તન ખેતરને ખેડો વણુસી જાય છે.
ગુર ગમ જોયા વિના ખેતર ખડને જોરે જાંખું થાય છે
તારા હરદામાં હળ ફેરવજે, ધણો ભાવ કરીને ખાતર ભરજે
માંહી પાકશે હીરલાને મોતી. કોઇ ખબર કરો. ૧
માંહી પાંચતો સમડી હુઠાં, માંહી પચીસ ખોર તણાં ધુધાં
કોઇ ઉંઝાં તે મૂળાં ખેર તણાં, કોઇ ખબર કરો. ૨
તારી જ્ઞાન કોદાળી આગળ કરજે કાપી કામ ક્રોધ પાધર કરજે
એવો નિર્ભય થઇને તું કરજે કોઇ ખબર કરો. ૩
હરે એતો નિર્ભય થઇને જે રણશે, તે તો સત સાગરમાં જઇ બળશે
એવા પ્રેમનાથ ચરણે પડશે કોઇ ખબર કરો; તન ખેતરને ખેડો વણુસી ૪

પદ ૧૬ મું.

રધુનાથજીનો ખૂબ રંગ ખીલ્યોરે દીલમાં દેખીલોરે દેખીલો
સર્વ ગંગા તે સતીવૃત્તિ શરી નિત્ય ન્હાય તેના દોષ જાય દૂરી
પ્રેમ કોટમાં અયોધ્યા પૂરી આ દિલમાં દેખીલોરે દેખીલો
પરમાર્થ તે દશરથ પિતા મા કૌશલ્યા તે હરી ગુણ ચીતા
શુદ્ધ બુદ્ધિ તે જાણુજો સીતા આ દિલમાં દેખીલોરે દેખીલો. ૨.

બ્રહ્મ હવેલીમાં રમે રામ હીરો જાપ અજંપા ધનુષ બાણ ધીરો
 વડો વિવેકી તે લક્ષ્મણ વીરો આ દિલમાં દેખીલોરે દેખીલો. ૩
 શુદ્ધ ધર્મ જોગ વશિષ્ઠસ્વામી જ્ઞાન રૂપ ભરત મોક્ષ પંથ ગામી
 રાગ દ્રોષ તેની વેદના વામી આ દિલમાં દેખીલોરે દેખીલો. ૪
 જોગ જળમે તો જીવ દયા ગાડી ચિત્રકુટ ચિત્ર પુન્ય પાપ વાડી
 દીનાનાથ મહી ખેલ કરે દહાડીઆ દીલમાં દેખીલોરે દેખીલો. ૫
 સત સુગ્રીવ હનુમાન હર્ષ ક્રુદ્ધ વિદ્યા વાંદરાની ફોજ થઇ ઉદ્ધે
 રોષ રાક્ષસનો કંઠ થયો છે ઉદ્ધે આ દિલમાં દેખીલોરે દેખીલો. ૬
 નલ નીલ નેમજે સલાટ સારો ભવસાગરની પાળ બાંધનારો
 રૂપીરાજ લઇ આવતારો આ દિલમાં દેખીલોરે દેખીલો. ૭

૫૬ ૧૭ મું.

રાયા રાવણનો ખૂબ રંગ ખીલ્યો આ દિલમાં દેખીલોરે દેખી લો;
 મોહ સાગરમાં માયા પૂરી લંકા કપટ કોટ ઉપર વાજે દોષ ડંકા.
 વચ્ચે વસીયા છે મોહ વીર બંધા આ દિલમાં દેખીલોરે દેખીલો. ૧
 કામ રાવણ રહે છે નિત્ય કોપી, લોક વદે તણી લાજ બધી લોપી,
 તેવી અનીતિની ફોજ બધી ઓપી આ દિલમાં દેખીલોરે દેખીલો. ૨
 કોષ કુંભકરણ ભાઇ જીએ છે કેવો તકે ત્રણગણી સોડ તાણે તેવો,
 અહંકાર સત ઇંદ્રજીત જેવો આ દિલમાં દેખીલોરે. દેખીલો. ૩
 ક્ષમા રાણી મંદોદરી છે ખાસી સીખ દીધામાં જીભ ગઇ ગાસી,
 તેવું જોયું નહીં મૂરખે તપાસી આ દિલમાં દેખીલોરે. દેખીલો. ૪
 ફેલ સ્તાંભ ધન પાપની ફરકે, અપજશ ચોંટીઆં ન ચૂકે;
 મિથ્યા કચેરી મૂરખ ત્યાં ન મૂકે આ દિલમાં દેખીલોરે. દેખીલો. ૫
 દસો દશા શીષ મુક્ત મતસરના અભય માનવું છતર એ ઉપરના;
 શોક સિંહાસન ચોર ગુરુ ચરના આ દિલમાં દેખીલોરે. દેખીલો. ૬
 કારભારી અજ્ઞાન કરે છે કામું એવું રાવણનું રાજ્ય છે નકામું;
 રૂપીરાજ ન જીએ તેના સામુ દિલમાં દેખીલોરે. દેખીલો. ૭

૫૬ ૧૮ મું.

રામ રાવણનો સંગ્રામ ખીલ્યો આ દિલમાં દેખીલોરે દેખી લો.
 દો દીશ હનુમાને લંકા બધી ઝારી કામ રાવણની ભાજ છે ખુવારી

મન માંહે તો જનશું વવે હારી આ દિલમાં દેખીલોરે. દેખીલો. ૧
 પછી અંગદ વૈરાગ્ય આવ્યો આપે જેમ ઉદરને ખીવરાવ્યો સાપે;
 એવું કરી આવ્યો રામને પ્રતાપે આ દીલમાં દેખીલોરે. દેખીલો. ૨
 દૈવી ફોજ ચડી દીનાનાથ કેરી કપટ કાંગરા તમામ લીધા ઘેરી;
 શુર શોકમાં શુકાવે શેરી શેરી, આ દિલમાં દેખીલોરે. દેખીલો. ૩
 ધંદ્રજીતે મારી અનાચાર બરછી લગી લક્ષમણના છાતી સરશી;
 તેની મૂઠ્ઠા થઇ છે ઘણી નરસી આ દિલમાં દેખીલોરે. દેખીલો. ૪
 અમર ડુંગરો સત સંગને ઉપાડી લાવ્યો વીર જેની અંજની છે માડી
 તુરત લક્ષમણની મૂઠ્ઠા ઉતારી આ દિલમાં દેખીલોરે. દેખીલો. ૫
 જાપ અજાપાનો બાણ છૂટ્યો જ્યારે કુંભકરણ ધંદ્રજીત મુઝો ત્યારે;
 પછી કુણ ચડે રાવણની વારે આ દિલમાં દેખીલોરે દેખી લો. ૬
 રાવણ મારીને લંકા લૂંટી લીધી દાસ હતો તેને રાજગાદી દીધી;
 સીતા ભેટયા તેને લીલા લહેર કીધી આ દિલમાં દેખીલોરે દેખી લો. ૭
 વહાલો વિમાને ખેસીને ઘેર આવ્યા સીતા સખા સહિત ઘેર લાવ્યા.
 રૂપીરાજે તે મોતીડે વધાવ્યા આ દિલમાં દેખીલોરે દેખી લો. ૮

પદ ૧૯ મું.

મોંસે રામ ભજન કેસે હોય, દુગ્ધા પાસ ખડી;
 મોંસે રામભજન કેસે હોવે.
 બાલ પણે મે ખેલ ગુમાયો, બાલકકું બુધ હોય;
 ખાનાખીના અંગસંગ ડોલે, દર્પણ મે મુખ જોય. દુગ્ધા. ૧
 અનરસ ખટરસ મીઠરસ ભાવે, રંગ રસમે દિલ મોહ્ય;
 ભુખ પ્રિયા કે રંગ સંગ ડોલે, ભક્તી કે ગણપતિ ન્હોય.. દુગ્ધા ૨
 કુડ કપટમે દિનભર ગૂંજરા, રાત દિનમે સોય;
 અબ પસ્તાવા ક્યા કરો, બાજી ગયા સર્વ ખોય. દુગ્ધા. ૩
 ભટકત ભટકત આયા બુઢાપા, ભાવ ન પૂછે કોય;
 જ્ઞાનદાસ કહે તુમ ગીરનારી, પાપ દીયા સર્વ ધોય. દુગ્ધા. ૪

પદ ૨૦ મું.

અનુભવ કરીયોરે કરનારે અનુભવ કરીયો,
 કહો અનુભવકી રીત બડે તુમ સંત કહાવો

- દિલમાં કરો વિચાર ચુપસે ચરચા લાવો;
આંટી છુટે દિલ તણીરે ભાગે સધળી બ્રાંત. અનુભવ ૧
- કહો પવનકા મૂલ મન કહાંસે આયા,
કહો ધનકા સ્થાન દોષ મીલ કહાં સમાયા;
શબ્દ કહાંસે ઉઠત હે ઠીક કહો ઠેરાય,
નાદ ખુંદકા રૂપ કહો સત્ય દીઓ ખતલાય. અનુભવ ૨
- કહો જીવકી જાત શિવકા રૂપ કહીજે,
કરો જૂજવા અર્થ સત્ય સિદ્ધાંત લહીજે;
જીવ શિવકી પારહે સોધ કહો અનુમાન,
અગાધ વસ્તુ અખંડ હે પ્રગટ કરો હમજન. અનુભવ ૩
- હમ તમ ભાગે દોય હંસ કહાં જઈ મીલીયા,
પડે પંડ પરઘટ મનુષ્ય તખ કહાં જઈ મીલીયા;
કહે રવીંદસ સૂણો અનુભવી અલખ દીયો ઓળખાય,
તખહમ સત્તગુરુ ધારીયો તત્વ દીયો ખતલાય. અનુભવ ૪

પદ ૨૧ મું.

- આતમ નીરખ્યારે નીરવાણુ આતમ નીરખ્યા.
સત્તગુરુ કે પ્રતાપ જ્ઞાન અનુભવ ઉર જગ્યા,
વીલી મન વિહંગ ખોજ કર બ્રમ જય ભાગા;
પર ઉત્તર સત્તગુરુ કહે જાકી કલા અનંત,
વેદ ખુદ્દિ ખુધ ના લહે સમજે વિરલા સંત. આતમ ૧
- નાલી પવનકા મૂળ મન અષ્ટ કમળ દળ માંહી,
ત્રિપુટી વાકે સ્થાન દોષ મીલ તહાં સમાધ;
શબ્દ સુનસે ઉઠત હેપુનઃહી સુન્ય સમાય.
નાદ લીન ભયે ખુંદમે ખુંદ નિરંતર રહાય આતમ ૨
- પંચ તત્વ કે વિષે મીલકર જીવ કહાયા,
દેહ ઈંદ્રિ મન પ્રાણ માનસ યામે બંધાયા;
સાહ બ્રહ્મ અગાધ હે લીયે છીયે નેહીં સોય,
ઘટઘટ પરગટ રમ રહ્યા ચીન્હે વીરલા કોષ. આતમ ૩
- જીવકી શક્ત અજ્ઞાન શિવકી શક્તિ માયા,

ઇન દોનું તે ભિન્ન અખંડ ઉદ્યોત ઉભયા;
જીવ શીવ કહેવા નહીં હમ તમ નહીં કોઈ હોય,
વ્યતિરેક પદ પરમાત્મા નિગ્મનંદ ધામ. આતમ ૪
અહં સતગુર કે દેશ નીગમ નેતી કર ગાયે,
અહા વિજય માહેપ ખોજકર પાર ન પાવે;
નિગ્મનંદકો અનુભવો નામ રૂપકો નાશ,
અહા મગન હોઇ ખોલીયા અણુછતા રવીદાસ. આતમ ૫

પદ ૨૨ મું.

ઝોખી કચ્ચારે નહીં ગુરકા બચ્યા ઝોખી કચ્ચારે.
ગુમ હોકે પરગટ થાવે જાવે ગોકુલ કાસી,
પ્રાણ નીકાલ કે સીદ્ધહુવાતો સત્યલોકકા બાસી; ઝોખી ૧
કુંડલ નીકા ખૂળ બનાવે અહા રૂદ્રમાં જાવે,
આપ તરે પાણી કે ઉપર ખોલે સોખી હોવે. ઝોખી ૨
ગામ છોડ કે જંગલ જાવે જાકર ખેડા બનમે,
ખેંચત મુદ્રા મુદ્રાસનમે ધ્યાન ધરત એક તનમે. ઝોખી ૩
શાસ્ત્રમે કહ્યું બાકી નહીં તે પુરા જ્ઞાન કમાયા,
વેદ ધૂનીકા માલા કરકે તનકા લકડા કીના. ઝોખી ૪
કહેત કબીરા સૂનહો ગોરખ કથની કરકર રહેના,
દયા ક્ષમા આર શાન્તિ પકડ કે આપ આપકુ ચીન્હા,
ઝોખી સચ્ચારે ઝોહી ગુરકા બચ્યા ઝોખી સચ્ચારે.

પદ ૨૩ મું.

પાણી અંધી પૂતળી ધડવા વાલે ધડી.
પવન સ્તંભ માંહિ રોપીયા માંહી ખાવન ખડખડી
મુક્તિ ચાહે માનવી તો નિશ્ચય ભજીએ નામ.
આલતી વેળાએ સોહલું, આગળ અમરાપુર ધામ;
હારે જેણે પૂજ્યા સોઇ કૃષ્ણ પાયા મારી નજરે નારાયણુવર આયા.
કે રંગ નાભીના રધુરાયા, કે રંગના બીના રધુરાયા;
આઠે તે પોહોરમે અનહદ વાગે પરિબ્રહ્મ પરમેશ્વર બિરાજે
મુને મોતીડે મંડપ છાયા, કે રંગના બીના રધુરાયા. ટેક.

આપી પૂતળીને અળગા રહ્યા માંહિ ન્યારો ખેલે નર,
તન મન સોખું તેજને આપ આપનું આતમ કરીલો ને અમર;
જગ્યા તે નર જઈ મળ્યા પામ્યા મુક્તિનું મૂળ,
સતગ્રન્થે સાહેબ મળ્યા માંહેથી ખેંચી કાઢ્યું સ્થૂળ;
હારે હરી ઘટો તે ઘટમે સમાયા. મારી નજરે. ૧

ગંગા જીમનાં ને સરસ્વતિ તેજ ત્રિવેણી ઘાટ,
ન્હાવણ કરે માંહિ નાથજી કમળા જળ કીરતાર;
શીલગુણ મારગ સંસારનો નિર્ગુણ ખાંડાની ધાર,
એકે મન આરાધીએ એમ પૂરે મુખે પોકાર;
હારે મારી વિકટ વેળાના વિસામા. મારી નજરે. ૨

પોઠ્યા પ્રાગવડને પાંદડે જેદી મૂળ નહીં ડાળ,
મોહોટો તું મારો ઘણી બહુનામી દીસે બાળ;
જરા મરણને જમનો ભે ને કમ્પવા લાગ્યો કાળ,
વળી કરે એક વિનતી રાખી લોને રખવાળ;
હારે જેને નહીં ક્રોધ નહીં કાયા. મારી નજરે. ૩

જે દિન જળ બંબાકર હતો જાદવા, તે દી તું મોરો પ્રાણ,
મંડપ રચ્યો મારા ઘણી માંહિ રચીયા સૂરજ ને ભાણ;
પવન પાણી પેદા કીયા તૂરી પુરૂષ નિવારણ,
એકે મને આરાધીએ જેમ નયણાંમાં નિશાન;
અરે મૂર્તી દેખીને લાગી મને માયા. મારી નજરે. ૪

અથ ઘરમાં છે આતમા સ્થિરમાં કરીલોને વાસ,
જગ્યા તે નર જઈ મળ્યા મોટા મુનીવરને મેવાસ;
સેવા કરો સાચા સંતની પૂરે મનની આશ,
આવા ગમનનો ફેરો ટળે એમ ભણે ભાદવદાસ;
હારે ગુરૂ તેજમે તેજ મીલાયા. મારી નજરે. ૫

ભજન ૨૪ મું.-માઠ

જય જય મોરારી. આનંદકારી નિષ્કામી મહારાજ.
જય દશ અવતારી તુજ બલિહારી. જાહેવારી નિષ્કામી મહારાજ. ૧
મન મંદિરમાં નિવાસ કરતા, સર્વ વ્યાપિક દયાળ.

- સુખદાતા સ્વાભાવિક પણે છો, કરુણા નિધિ કૃપાળ. રે
જય રક્ષણકારી ચૈતન્યધારી, નિષ્કામી મહારાજ. ૨
- સુત્રાત્મા રૂપે વ્યાપી રહ્યા છો કર્તા પંચમહાભૂત
વૈરાટ સ્વરૂપ ને ધરનારા, મૂળ રૂપ અરૂપ રે
જય વિશ્વ આધારી નિર્વિકારી, નિષ્કામી મહારાજ ૩
- વરુણ ધન્વાદિક સ્તુતિ કરે છે, યોગી ધરે છે ધ્યાન.
શાસ્ત્રો પુરાણો ભાન કરાવે, સામ વેદ કરે છે ગાનરે.
હે વિજયકારી મોક્ષદાતારી, નિષ્કામી મહારાજ. ૪
- હે જગકર્તા દુઃખો હરતા, ત્રિભુવન જગદીશ
ગુણ ગણતાં કોઇ પારન પામે સર્વે સત્તાધીશ રે
જય મંગળકારી સહાય આવારી, નિષ્કામી મહારાજ. ૫

પદ ૨૫ મું.

સમરતું શ્રી અવિનાશી, આ અવસર સમરતું શ્રી અવિનાશી.
રાજા રાવણ સરખો, કોઇ નહીં પરખ્યો, દીઠો સુખનો રાશી.
તેપણુ જીવો હાર્યો, રામચંદ્રેસંહાર્યો, અખુટ દોલત ગદ્ય નાશી આ અવસર. ૧
દ્રોણ ગુરુ જેવા, જેથી મોત હારે તેવા, તે પણ થયા સ્વર્ગવાસી.
તો તુંતે કોણુ માત્ર, તારાં હીલાં થશે ગાત્ર,

જ્યારે કાળ નાંખશે ફાંસી. આ અવસર. ૨
મનુષ્યા દેહ દુર્લભ, તને મળ્યો છે સુલભ, સમજીને જોતું તપાસી.

તે ફાગટ ગુમાવ્યો, કાળ બંધનમાં આવ્યો,
હવે શું કરીશ ત્રાસી. આ અવસર. ૩

હજી એત મનમાં, વિચારી જો તનમાં, આત્માનો થાને પ્રવાસી.
કહે મણીલાલ, હજી કંઈ સંભાળ, હારીયાજી કરીશ તું ખાશી. આ અવસર ૪

પદ ૨૬ મું.-(માતા જસોદા હાલે પુત્ર પારણે એ રાગ)

ગુરુએ ફકીર બનાવ્યો મુજને સદ ઉપદેશથી.

નિરાકાર તણા બનાયા શિરકે તાજ.

ચીદ્રાકાશની ગળે કફની ડાલી આ સમે

ચિન્હ મય ઝોલી દયા રખને સુલભ સાજ. ગુરુઓ. ૧

નિરગુણ રૂપી સેલી રખખી જેહ ઉઝલી
આત્મ જ્ઞાનકા કટોરા ધર લીયા હાથ
ધર ધર ફરકે અલેખ જગાવી દુઝા મંગતો
દેગા દેગા જેનેકું દીયા નિરંજન નાથ.
કામ ક્રોધ લોભ મોહકી ધુનીજલે
બાજે બાજાં લંગર હોતા અનહદ નાદ,
માનવ પિંજરામાંતો સોહં પોપટ બોલતા
ટૂટે અંતરકાપટ નિરંજન પરતાય.

ગુરુઓ. ૨

ગુરુઓ. ૩

પદ ૨૭ મું.-કરખો.

ભજો ભજો પ્રભુને તમે પ્રીતે ભજોરે;
પ્રીતે ભજોરે એક ચીતે ભજોરે.

ભજો ભજો. ૧

બાહ્ય સૃષ્ટિનું જ્ઞાન ભૂલીને તાર લગાવો ઇશ;
માયાનું આવરણ તુટે તો નિશ્ચે મજે જગદીશ.
ત્રણ માર્ગમાં એક સ્વીકારો, કર્મ ભક્તિ કે જ્ઞાન;
પૂર્ણ શ્રદ્ધા રાખીને ચાલો, સ્વાર્થનું ભુલો જ્ઞાન.
કર્મ કરો આસક્તિ વિનાના બની જજો નિષ્કામ;
ફળ તણી આશા નવ રાખો નિશ્ચે પહોચો ઠામ.

ભજો. ૨

ભજો. ૩

ભજો. ૪

ભક્તિ માર્ગ છે સૌથી સહેલો જોતન્મયતા થાય;
ઐહીક સુખનું જ્ઞાન ભૂલે તો મૂળ રૂપમાં જાય.
પ્રયત્ન પ્રમાણે લાભને આપે જ્ઞાન તણી શુભ આણ.
વિવેક બુદ્ધિ સર્વેમાં રાખો પ્રયત્ન પડે પરમાણ.

ભજો. ૫

ભજો. ૬

શમ દમ ઉપરતિ તિતિક્ષા, શ્રદ્ધાને સમાધાન;
પટ સંપત્તિ એથી મળશે, જેહ પરમ નિદાન.
મન તન્મયતા પામીને ચાલે તો માર્ગનો આવે અંત;
રત્ન મણી આદ્યોની લહાવા ચાલો રાખીખંત.

ભજો. ૭

ભજો. ૮

મનન માલો.

ૐ

પ્રાપ્ત થાયછે સર્વને- શુભાશુભ સંયોગ

નહિ દોષ તે ક્રોધનો કર્મ પ્રમાણે ભોગ,
 મન, વાણી કે દેહથી થાય શુભાશુભ કર્મ
 ફલ તેનાં સહુ ભોગવે એજ સત્યછે મર્મ
 પરમાણુ ચૈતન્યમય સકલ વિશ્વ પસાર
 ભળવું ખરવું પ્રતિક્ષણે એજ વિશ્વવ્યાપાર
 વ્યક્તિનાં પરમાણુઓ કૃતાવચારની છાપ
 ગ્રહી, પ્રવેશે અન્યમાં કરે કર્મનો અમાપ
 શુદ્ધિ નહિ, સંકેદપતું બલ નહિ જેમાં લેશ
 તેવા જનમાં સર્વદા ભમતાં ભજવે વેશ
 સ્થલ વસ્તુ યોગ પણ પૂર્વયોગ અનુરૂપ
 પ્રેરે સ્ફુર્ણા સર્વને અનુકુલ પ્રતિકુલ
 એમ સૃષ્ટિનાં કર્મનો અન્યો અન્ય સંબંધ
 ચહે સ્વાર્થ, તજી સર્વને તે જન કેવલ અંધ
 આત્મા સધળે વ્યાપ્તછે સતચિત્ આનંદ રૂપ
 અંતઃકરણ અજ્ઞાનથી મનાયછે દુઃખ દૂપ
 હું મારું મનતું ટલે થાય હૃદય વિસ્તાર
 ભેદગ્રંથી સધળીગલે તો દુઃખ ક્યાં રહેનાર
 જીવભાવથી છૂટવા સ્વરૂપ લાભને માટ
 સુખ દુઃખ અનુભવ સર્વ ને જન્મમર્ણનો ઠાઠ
 પૂર્વ જન્મના અનુભવે બુદ્ધિ-ચેતી થાય
 ગ્રહી-તજી ઉત્તમ-અધમને ક્રમથી વૃદ્ધિ થાય
 આધકાર સમજી પછી વર્તે શાસ્ત્ર પ્રમાણુ
 બહુ જન્મ શુભ સંગ્રહે પામે પદ નિર્વાણુ
 જ્ઞાન, શક્તિ, ગુણ જોઈને પ્રેમ ભક્તિ ધરી મન
 તેવા થાવા યત્ન વીણુ વાતે ન વળે દંન
 મેળવવા સુખ માર્ગનાં પ્રવાસી છે જન સર્વ
 કો પાછળ કો આગળે તેમાં શાનો ગર્વ
 માર્ગ વિકટ છે મોક્ષનો સ્થાય સ્થાય તું જેમ
 તું થા તેવો અવરને શુદ્ધ મને સ પ્રેમ

ન્યાત જાત કે ધર્મનો શત્રુ મિત્રનો ભેદ
 તજી પ્રેમ સરખો રહે એજ ધર્મ કહે વેદ
 ટાળે મન સંક્રાંત્ય જે કર્મ, ક્રિયા કે વ્રત
 બરે શુદ્ધ પ્રેમે હૃદય એજ માર્ગ ઉત્કૃષ્ટ
 જપ તપ સંધ્યા આદિ વળી જ્ઞાનદાન વૃત્ત સર્વ
 નમ્ર થવા મન વશ કરી નાહ કે ધરવા ગર્વ
 મન, વાણી દેહાદિથી પરને સુખ કરાય
 તળાય સુખધર કારણે એજ પુણ્ય કહેવાય
 વિચાર, વાણી કે ક્રિયા એથી ઉલટી થાય
 દુઃખ થાય કે વ્યક્તિને એજ પાપ કહેવાય
 અહાર, નિદ્રા, ભય અને મૈથુન પશુ સમાન
 માણસ તે નવ માનવું વિના શુભાશુભ જ્ઞાન
 મેળ શુભાશુભ કામનો તપાસ વીણુનો એક
 દીન જવાદે સર્વથા સુધરવા ધર ટેક
 અધોગતી છે સર્વદા મન વારોની જાણ
 ગાફલ રહીએ રોકતાં તો છે નક્કી હાણ
 આગ્રહ ધીરજ રાખજે મનો નિગ્રહે વીર
 ઉલેચવું છે જાણીને કુશાગ્રે સાગર નીર
 સંસારિક પ્રસંગથી મનની દ્રઢતા થાય
 પાણીમાં પેદા વગર શું તરતાં શીખાય
 જે વેળા જે કામ તે કરવું તન્મય યુક્ત
 અન્યવૃત્તિ ઉઠે નહિ એજ મુક્તની જુક્ત
 કરવી મહેનત સર્વદા સંસારી સુખ માટ
 (પણ) પ્રાપ્ત સ્થિતિથી રાચવું તજવો અનર્થ ધાટ
 કે કાળે મરવું નથી જાણી મેળવ ગર્થ
 કાળે ઝાલી ચોટલી સમજી ત્યજ અનર્થ
 કરવા સહન ઉદાર થઈ અજ્ઞાનીના દોષ
 સ્મરી દોષ પોતાતણા પરશું તજવો રોષ
 નિજ અવગુણ પરગુણને જુએ જેહ સદાય

ઉર્ધ્વ ગતિ તેજન ઓઢે ઉલટા નીચ પળાય
 સાવધ રહેવું સર્વદા જનસમૂહથી ભાઈ
 ડગાવીને સન્માર્ગથી નાંખે ઉંડી ખાઈ
 સ્તુતિ નિંદાને નવગણે ક્ષણીક લાભ પણ સાર
 જીવીત આશા પરહરે કર્તવ્યે વહનાર
 ખુદ્ધિ નિશ્ચય જે કરે લહે સત્ય સહુ જ્ઞાન
 હૃદય પ્રેમશ્રદ્ધા વિના તે સહુ ધૂળ સમાન.

આરતી ૧ લી.

જયદેવ જયદેવ, જય માહાત્મા રાયા પ્રભુ;
 આરતી પ્રેમે કરીએ (૨) સર્વે તજ માયા. જયદેવ. ૧
 મોરેશ્વર માહારાજ વળી કૌથમી દેવા; (પ્રભુ)
 ખીજા સધળા રૂપિની (૨) કરીએ અમે સેવા. જયદેવ. ૨
 ગિરી હિમાલય માંહ થયા તમે વાસી; (પ્રભુ)
 પ્રેરી વિદ્યુતરૂપે (૨) બધેજ પ્રકાશી જયદેવ. ૩
 શુભ પ્રેરણા હાલ જગમાં બહુ વ્યાપી; (પ્રભુ)
 જ્ઞાની જનતો હરખે (૨) આપ કૃપા માપી. જયદેવ. ૪
 ધર્મ સનાતન શુભ, સ્થાપ્યો આનંદે; (પ્રભુ)
 તેથી માયા દેવી (૨) હારીને વંદે. જયદેવ. ૫
 સત્ય ધર્મનાં ખીજ, નાંખ્યાં છે કળીમાં; (પ્રભુ)
 સતયુગમાં ઉદ્ભવશે, સંશય નહીં એમાં. જયદેવ. ૬
 કરવા શુભ સંસ્કાર, યતન કરે જ્ઞાની; (પ્રભુ)
 તે પણ આપની શક્તિ, (૨) સત્ય અમે માની. જયદેવ. ૭
 આનંદ આરતી આજ, સભાસદો કરીએ; (પ્રભુ)
 નમી નમી સહસ્રજ વાર, ધ્યાન પ્રભુ ધરીએ. જયદેવ. ૮

આરતી ૨

જયદેવ જયદેવ જયઆપક વિષ્ણુ જયવ્યાપક વિષ્ણુ
 નિરંજન દુઃખભંજન (૨) પ્રણમું પ્રભવિષ્ણુ જય. ટેક.
 નિયંતા ભગવંતા ભવ પ્રાદુરભાવે (૨)
 જગત્રાતા સુખદાતા પ્રકૃતિ પ્રભાવ જયદેવ. ૧

આનંદ મૂર્ત અમૂર્ત અવિચળ બ્રહ્માંડે (૨)	
સર્વેશ્વર વિશ્વેશ્વર (૨) વચન વેદ કાંડે.	જયદેવ. ૨
નિર્વિકાર અકાર માત્રા ઉચ્ચારે (૨)	
કમળ અષ્ટદળ નિત્ય (૨) ઋષિ રદ્યે ધારે.	જયદેવ. ૩
શેષ શયન સ્વરૂપ કુંડળીની શક્તિ (૨)	
હે ! ભૂત ભાવન પાવન (૨) કૂટસ્થ કર્મ વ્યક્તિ.	જયદેવ. ૪
તત્ત્વમસિ બ્રહ્માસ્મિ શિવોહં સોહં (૨)	
મંત્રથી તંત્ર તારાયે કરુણાકર પરિબ્રહ્મ.	જયદેવ. ૫
મંગળ મંગળ વ્યાહતિ આરતિ જગ્નાસુ (૨)	
નિરંતર અંતર અરપે જ્ઞાનાર્થિ આસુ.	જયદેવ. ૬
નમી નમી વિષ્ણુ સ્તવન કરીએ આનંદે (૨)	
જયજય વિષ્ણુ વરેણ્ય વારિષ્ઠ શિષ્ટ વંદે.	જયદેવ. ૭

આરતી ૩.

જયદેવ જયદેવ જય આત્મા રામા જય આત્મારામા.	
ગંગાધર યમુનાધર સંગમે ઐકારા	જયદેવ. ૮૬
શિવોહં બ્રહ્મોહં મુક્તોહં માળા (૨)	
સ્ફટિક જ્યોતિ પ્રકાશ (૨) પ્રગટ થયો રામા.	જયદેવ. ૧
ત્રિવેણી સાંધકાળ જાણે છે યોગી (૨)	
મનવાંચિત ફળ આપે કદપતર યોગી.	જયદેવ. ૨
આરતી આત્મારામ અંતરમાં કરજો (૨)	
બુદ્ધિ મનને પ્રાણ સમર્પણ કરજો.	જયદેવ. ૩
મેરે ડાંડનો માર્ગ જાણે છે યોગી (૨)	
બ્રહ્મરંધ્ર સુખ સ્થાન (૨) નિર્વાણની સ્થિતિ	જયદેવ. ૪
નથી કાળ કર્મનો ભય નથી જન્મ મરણ એમાં (૨)	
નૌત્તમ આનંદ ધામ (૨) બ્રહ્મ ઋષિ તેમાં	જયદેવ. ૫

ભાગ બીજો સંપૂર્ણ.

સનાતન ધર્મ રક્ષક સભા.

આ સભા સૂરતની સભાની શાખા છે અને તેના મુખ્ય નિયમો નીચે પ્રમાણે છે. ધર્મનાં લક્ષણો.

મનુ० અ૦૬ શ્લો० ૧૨

ધૃતિઃ ક્ષમા દમો સ્તેયં શૌચ મિંદ્રિયનિગ્રહઃ ।

ધીર્ વિદ્યા સત્યમ ક્રોધો દશકં ધર્મ લક્ષણં ॥

અર્થ—સમભાવ ભ્રાતૃભાવ સધળાં મનુષ્ય પ્રાણી પોતાનોજ અંશ છે એમ જાણી સત્ય પ્રેમ રાખવો. ૧ સર્વ કાર્યોમાં ધીરજ રાખી કામ કરવાની ટેક રાખવી. ૨ શરણે આવેલા મનુષ્યને કરેલ અપરાધની ક્ષમા કરી ભ્રાતૃસમાન ગણવો. ૩ બાહ્ય ઇંદ્રિયોને કષ્ટ આપી તેને બલિષ્ઠ કરવી. ૪ અયોગ્ય રીતે ક્રોધની વસ્તુ જાણે અથવા અજાણે લઇ લઇ પોતાનો સ્વાર્થ કરી લેવાની તૃષ્ણા રાખવી નહીં. ૫ બહારથી શરીર વિગેરે સ્વચ્છ રાખી અંતરની પણ નિર્મળતા રાખવી. ૬ અંતરની ઇંદ્રિયો નિયમમાં રાખી તેને અયોગ્ય કામમાં જવા દેવી નહીં. ૭ નિરંતર બુદ્ધિથી સત્યાસત્યનો યથાર્થ નિર્ણય કરવાનો અભ્યાસ રાખવો. ૮ જે વિદ્યાથી માનસિક અને બુદ્ધિ જ્ઞાનની ઉન્નતિ થાય તે વિદ્યાનું અધ્યયન કરવું. ૯ સર્વ કાર્યોમાં નિરંતર સત્યતાથી વર્તવાનો અભ્યાસ રાખવો. ૧૦ ક્રોધને પોતાને સ્વાધિન રાખવો, તેની સત્તામાં જવું નહીં. એ દશ ધર્મનાં લક્ષણ જાણવાં.

ઉપરના નિયમો પાળવાને યત્ન કરવો એ આ સભામાં દાખલ થનારનો મુખ્ય હેતુ હોવો જોઇએ તેમજ નીચેના નિયમો પણ આ સભામાં દાખલ થનાર માટે અતિ ઉપયોગી છે.

૧ સર્વ માણસ જાત વચ્ચે ભ્રાતૃભાવ વધારવો.

૨ આર્ય અને પૂર્વ તરફના દેશોનાં શાસ્ત્ર, ધર્મ પુસ્તકો અનેક લખવો નહિ વિદ્યાનો અભ્યાસ વધારવો.

૩ માણસમાં ગુપ્ત રહેલી આત્મશક્તિઓની શોધ કરવી.

ક્રોધ પણ સભાસદનો ધર્મ સંબંધી મત પૂછવામાં આવતો નથી તેમજ આ સભાસદનો શું મત છે તે સંબંધી બીજાઓને કહેવામાં આવતું નથી.

